

ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE KOPRSKEGA OKRAJA

LETO I. - Štev. 28

KOPER, 9. septembra 1950

Cena 3 din

Slava bazoviškim junakom

Padle so prve žrtve, toda osvobodilni boj ni prenehal, razplamtel se je v vedno večji požar

OB OBLETNICI KAPITULACIJE ITALIJANSKE VOJSKE

Primorski Slovenci, ki so pod italijanskim fašizmom prenašali težak jarem zatiranja ter izkoriščanja, niso kljub trdemu življenju nikdar obupali. Vsi fašistični načrti glede raznarodovanja našega človeka so padli v prazno. Naš človek je ohranil svoj težak in svoj narodni značaj, ker ni klonil niti v najtežjih trenutkih, ker je vedno upal, da bo prišel dan osvoboditve. Kako zelo so se motili nekateri fašistični glavarji, ki so mislili, da bo Bazovica pomenila isto kakor zlom hrbtnice slovenskemu delovnemu človeku! Za mučeniki v Bazovici so prišli novi junaški borci. Bilo jih je vedno več, dokler ni končno tudi slovensko ljudstvo na Primorskem nastopilo odločno kakor en sam moč v borbi za dokončno odstranitev sovražnikov iz celotnega našega ozemlja.

Ko so združeni fašisti uprizorili križarsko vojno proti SZ, je bil mladane sleherni naš človek prepričan, da si bo fašistična zver oomila zobe in vedno bolj razumel, da se je približal trenutek njegovega vstajenja. Naši ljudje so dobro poznali stroj in oborožitev italijanske vojske in so se muzali, ko so poslušali blesteče govore italijanskih generalov o osvajanju sveta. Teror in korupcija držita le nekaj časa. Ko pride zgodovinski trenutek, pade vsa zgradba države, ki je zgrajena na trhljih temeljih. Tako je bilo s fašistično Italijo. Stalni porazi na frontah so zbegali tudi najbolj ohle italijanske generale. Njihovi vojniki so se vračali iz SZ ter Jugoslavije le v pičlem številu. Prišli so za tem ostrateški umiki, razprti med generali in vedno večja

beda delovnega ljudstva! Italija ni mogla več nikamor! Italijanski kapitalisti so se v tem trenutku dogovorili, da je najbolje, da prevzame oblast v roke stari general Badoglio, ki naj sklene mir z zavezniškimi silami. Pojav Badoglija na šelu Italije, 23. julija 1943, je bil dober znak razsula in nemoči italijanskega fašizma. Badoglio naj bi pripravil teren za kapitulacijo, do katere je tudi prišlo nekaj mesecev za tem, to je 8. septembra. Delovno ljudstvo na Primorskem je tega dne zažutlo, da je dalo svoje deleže, toliko bolj, ker se je pred kapitulacijo Italije število partizanskih borcev močno povečalo tudi na Primorskem. Naš delovni človek je sedaj jasno videl, da se je približal važen zgodovinski trenutek. Naši ljudje niso čakali, da bi italijanska vojska dobila navodila za svojo lastno razorožitev. Naskočili so voljanice ter vojaške postojanke ter razoroževali italijansko vojsko. V roke našega delovnega ljudstva je padel ogromen plen! Naši ljudje so dobili tisto, kar je najboljša jamstvo za izvajanje svobode. Vsa Primorska je tistega dne vzvalovala. Vsak delovni človek je vedel, da bo po kapitulaciji italijanske vojske morala preiti ali slej propasti tudi Hitlerjeva Nemčija. In to se je tudi dogodilo. 8. september je pokazal, da se je slovenski narod pod fašistično Italijo ohranil, kljub vsemu strahovanju in mučenju! Ker ni klonil in se je ohranil, je bil tudi sposoben, da svojo borbo nadaljuje do dokončne osvoboditve. Ta osvoboditev je prišla in danes je naš človek trdno na tem, da nikdar več ne dopusti povratek v stare omražene čase.

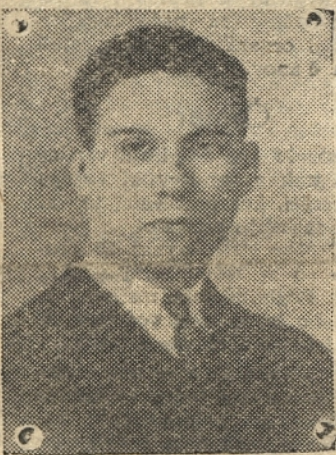
BIDOVEC

VALENCIC

MILOŠ

MARUŠIĆ

Stiri imena bazoviških žrtv, ki so vklesana v živo kraško skalo na bazoviškem spomeniku, bodo živa priča bodočim pokolenjem o junaškem odporu našega ljudstva proti italijanskemu imperializmu in fašizmu. Bazoviški spomenik stoji v večno obsodbo vsem tistim, ki še danes hočejo zaslužiti druge narode.

Bazoviškim junakom, ki so med prvimi šli v smrt za pravično stvar: svobodo zatiranega ljudstva, so sledili drugi. Za Bidovecovo četo je prišla Tomažičeva. Za časa narodnoosvobodilne borbe so se formirali bataljoni, divizije in korpusi, vse naše ljudstvo se je uvrstilo v oborožene enice in je bilo prežeto z eno samo željo in edinim namenom: osvoboditi svojo domačo zemljo izpod jarma zločinskega okupatorja.

kov, nam raste njihov lik v višino in globino in del tiste ljubezni, ki so jo čutili in gojili do svojega svobodoljubnega naroda. Takrat so Bidovec, Marušić, Miloš in Valencić ter drugi takratni tovariši spričo fizičnega in duhovnega terora fašističnega okupatorja skoroda ob vesplošnem preplahu tlačanih tržaških in primorskih Slovencev in Hrvatov zavetno nastopili pot, ki jih je privedla tredi puškine cevi fašističnih krvnikov. Ti prvoborci so odprli vrata v socialno in nacionalno svobodo našega ljudstva, skozi katere so deset let pozneje po narodnoosvobodilni borbi na naših tleh ljudske množice slovenske in italijanske narodnosti s pesmijo na ustih, z orožjem v roki zmagovito premagale fašistično zver.

ZA RAZTAVO GOSPODARSKE DEJAVNOSTI NAŠEGA OKROŽJA

V teku so velike priprave v naših tovarnah podjetjih in kmečko delovnih zadrugah

Do sedaj se je javilo nad 45 obrtnikov. Tudi kultura in šport bosta dobro zastopana

Delavci v naših tovarnah in kmetije na naših poljih delajo z navdušenjem in ponosom, da bi naša gospodarska razstava, ki je postala za nas že tradicija, čim lepše uspela.

Pripravljalni odbor je dobil številne prijave razstavljalcev, ki pričajo zgovorno, da vzbuja gospodarska razstava po delovnih kolektivih in med ljudstvom veliko zanimanje. Do sedaj so se že prijavi e tovarne Ampelea in Arrigoni, tadjedelnica v Piranu, tovarna De Lan-

glade, Edilat, Fructus, Vino, Omnja ter še nekatera druga podjetja. Delavci iz tvornice Ampelea bodo s svojimi razstavljenimi predmeti prikazali ves proces konserviranja rib. Delavci iz tvornice Arrigoni pa bodo prikazali, kakšno življenjsko raven so postopoma dosegli in no-

ve pridobitve v proizvodnji. Tovarna De Langade bo razstavljala najbolj izbrane in kvalitetne izdelke.

Pripravljalni odbor je poslal vabijo tudi vsem obrtnikom in se jih je takoj odzvalo kar 40. S tem so pokazali, da se zelo zanimajo za razstavo in želijo pokazati mojstrovine svoje obrti. Med mizarji bo toj, Zucca Giovanni razstavljal olimpijsko jadrnico za tekme. Mizar Derin Giovanni pa bo razstavil kubniško opremo, prav tako mizar Serpan. Mizarja Stefe in Zucca Guerino pa bosta razstavila sparno opremo. Mizar Skok Ivan bo razstavil kuhinjsko opremo, mizar De Agostini iz Izole pa moderno knjižnico. Med Izolani bodo razstavljali še Trojan Giovanni in Delise Beniamino. Tudi Pirančani ne bodo zaostajali.

Koordinacijski odbor je poskrbel, da bo imel ob čem razstave v Koprju bogat kulturni in športni spored. Ljudska tehnika je izjavila, da se bo za to prišlo dobro pripravila. Nastopili bodo nadalje ljubljanska opera in pevski zbor zagrebškega radia in najboljše tuđi ital. ljudsko g'edališče iz Reke.

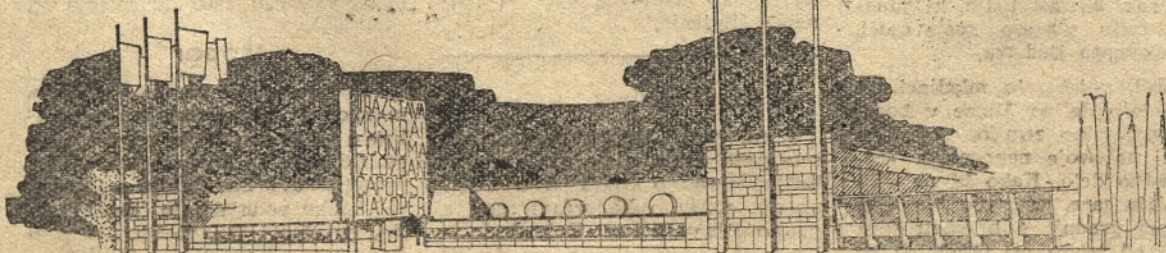
Kako poteka vojna na Koreji

Zadnjih sedem dni se je korejsko bojišče nekoliko pomaknilo v korist severnih Korejcev. Glavni objekti napadov severno-korejskih čet, ki so začele konec preteklega tedna z veliko ofenzivo na celi fronti, so mesta Pohang, Taegu, Masan in ameriški položaji na vzhodnem bregu reke Nakdong.

Ameriške in južno-korejske čete v kombinirani borbi z ameriškim in avstralskim zrakoplovstvom nudijo močan odpor in s srditimi protinapadi dosegajo le tu pa tam manjše uspehe, trenutnega značaja. Tako da mnoga središča prehačajo po večkrat z rok v roko. Vzdolž cele fronte se vodijo srđiti boji, kajti ameriške in južno-korejske čete zadnje čase trdovratno branijo vsako ped zemlje. Izgube so na obeh straneh veljanske. Po poročilih je razvidno, da imajo se-

verno-Korejci v moštvu večje izgube, medtem ko umikajoči se Amerikanci in južno-Korejci puščajo za seboj ogromne količine vojaškega materiala, ki pada v roke severnih Korejcev.

Severno-korejske čete, ki operirajo (Nadaljevanje na 5. strani)

PROJEKT PROSTOROV GOSPODARSKE RAZSTAVE V KOPRU

SKLEPI III. PLENARNEGA ZASEDANJA OKROŽNEGA KOMITEJA KPSTO

O izpolnjevanju planskih nalog na vseh področjih naše dejavnosti

Plenum Okrožnega Komiteja KPSTO za Istrsko okrožje je na svojem III. zasedanju razpravljalo o poteku realizacije Enoletnega gospodarskega plana, o naši trgovini in o na ogah SIAU Istrskega okrožja, ugotovil velike uspehe v doseganju delu, odkril pomanjklivosti, ki zavirajo še večjo delovno vrednost množice ter postavil smernice in bodoče naloge.

I.

Delovni polet množice se je pod vodstvom Komunistične Partije in Sovansko-italijanske antifašistične unije v obdobju po II. zasedanju še dalje krepil in dal vidne rezultate. Prebivalstvo mest in vasi se udeležuje prostovoljnega dela; odzvalo se mu je zlasti mladina, ki je pokazala primere velikih delovnih podvigov. Ustvarjalna pobuda naših vasi narašča. Razvoj združništva prida, da niti začasno pomanjkanje tehničnih sredstev ne ovira naših ljudi pri njihovem prizadevanju, da stare odnose nadomestijo z novimi, da se borijo za socialistično preobrazbo dežele. Elektrifikacija, nove ceste, šole, kanalizacija, vodovod in novi kulturni in zadrudni domovi so poleg večjih objektov splošnega značaja konkretni rezultati nove zavesti našega delovnega ljudstva.

II.

Plenum ugotavlja, da bi bili uspehi še večji, če bi ne bilo pomanjklivosti pri nekaterih, zlasti nižjih organizacij, njihovega prevelikega zapiranja v sile ljudskih množic, ozkega, sektarskega gledanja in odnosa do ljudi, izogibanja, da se skupno s prizadevanjem prebivalstvom razpravlja in odloča o vsa vprašanja in ukrepi. Ta odnos hromi delovno vrednost in pobudo ter povzroča malomarnost in neodgovornost, pri čemer trpi delovna disciplina na gradbiščih in v tovarnah.

III.

Globli vzroki teh pomanjklivosti so v ostanjih miselnosti, ki je odraz starih odnosov izkoriščanja, v ostanjih našega vodstva ne kot usmerjanja ljudske pobude, ampak kot poveljevanje, način vodstva, ki je lasten buržuaznemu javnemu aparatu in nujen že zaradi socialnega značaja tega aparata, ki ga pa je podobni revizionizem v delavskem gibanju skladen z interesi privilegirane kaste že dalje razvil in ga razširil tudi na politično področje v režim samovlade od zgoraj in slepo pokorščino od spodaj. So tudi pri nas primeri, da se ta način kaže z osebno težnjami in interesi posameznikov.

IV.

Da se pomanjklivosti odpravijo, postavljamo p'lenum sledeče naloge:

1. Okrepiti ideološko in kulturno prometno delo med člani Partije, medčlanstvom SIAU in med množicami.

2. Nadalje bo j razvijati pobudo množice, pritegniti jih k sodelovanju in k reševanju vseh vprašanj javnega življenja ter preko ustvarjalne kritike izboljšati delo na bazi.

3. Posvečati večjo pažnjo izgradnji in utrjevanju Partije in SIAU.

Zato je potrebno vključiti v Partijo nove ljudi, ki z delovnimi žrtvami izkazujejo svojo predanost stvarni delovnega ljudstva in med njimi, zlasti tudi italijanski element v mestih. Foglabljati disciplino članov, izboljšati sistem njihovega dela in njihov odnos do obveznosti, ki jih imajo do Partije.

Razširiti SIAU s pritegnitvijo novih članov in še okrepiti to organizacijo kot enotno demokratično fronto delovnih ljudi. Skovati iz nje močeno silo, ki bo opravljala politično vzgojno delo med množicami, gonila oblike ljudskega samoupravljanja, mobilizirala množice za sodelovanje pri delu oblasti in za izvajanje nalog gospodarske izgradnje, nadzorovala preko njih poslovanje oblastvenega aparata, pomagala, da se bodo vsi ukrepi u

roku in zakonito izvrševali in tako obenem najuspešneje odkrivala sovražne elemente in jim onemogočila razdiralno delo.

Z vsem tem, z borbo proti birokratizmu, z omejitvijo vloge upravnega aparata na izvajanje sklepov voljenih organov, katerim edinim gre pravica odločanja in z odpravljanjem nepotrebnega profesionalizma okrepiti avantgardno vlogo Partije v javnem življenju.

4. Posvetiti večjo skrb šolstvu in pionirski organizaciji.

5. Napeti vse sile za izvedbo prvega gospodarskega plana. Boriti se proti nedisciplini na delu, razsipništvu in neodgovornosti. Z izboljšanjem sistema dela odkrivati notranje rezerve delovne sile. Povečati produktivnost dela in podpirati udarništvo in racionalizatorstvo. Uvesti norme za nadaljnje proiz-

vodne panoge. Skrbeti za pravilno socialistično nagrajevanje.

6. V sektorju trgovine sprostiti neno poslovanje, otresti se okretosti in skrbeti za gibčnost, hitrost in točnost dela. Razvijati samoiniciativo kadrov in jih usposobljati, da bodo kos vsem zadanam nalogam. Boriti se proti birokraciji v administrativnem aparatu, ki na se strokovno izpolnjuje, številčno pa zmanjšuje ter pravilno organizira trgovsko mrežo v mestih in na podeželju. Navezati najtesnejše stike s proizvajalci, tovarnami kakor tudi domačimi obrtniki, zaradi izdelave in dobav blaga v odgovarjajoči izbiri. Vse stremljenje trgovni usmeriti izključno v materialno in moralno zadovo jitev potreb širokih ljudskih množic.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

IV. MLADINSKA BRIGADA NA DELU V SICOVLJAH

Dolina Mirne-močno gospodarsko središče našega okrožja

Z MELJORACIJSKIMI DELI SI ZAGOTAVLJAMO 400 ha PLODNE ZEMLJE

Dolina Mirne, kjer se odpirajo kmetištvo našega okrožja velike nove možnosti, postaja ob prvem letu načrtnega gospodarstva za nas močno gospodarsko središče. V tej dolini so že lani začeli regulacijska dela, letos pa jih uspešno končujejo. Močan podzemski izvir pri Gradulah, ki si je skozi stoletja utiral strugo čez dolino in dal svoje dragocene vode Mirni, ki jih je potem ta odnašala v morje, bo že s prihodnjim letom služil namakanju velikih zemeljskih površin. Nad 900 ha rodovitne zemlje ne bo več prepuščeno usodi suše. Na teh zemljiščih ne bodo več tuji zemljiški mogotci izkoriščali domačine — kolone in sesali iz njih, kakor se je do pilavke.

Nekoli več se ne bodo s tem zemljiščem bahali in ponašali pa niti sprehaja j po njem nekdanji baroni in veleposestniki — zajedalci človeške družbe. Že danes je tu drugače! Bogatstvo, ki ga bo nudila ta dolina in za katerega bi je od dne do dne boj stotine krepih mišic in rok, bo last tistih, ki danes v to zemljo vlagajo svoje moči, last delovnega ljudstva.

Delavci, volaki in mladinci, ki spreminjajo dolino Mirne v bogato in rodovito zemljo, so lahko ponosni na svoje naporno, a vendar častno delo. Kako bi ne bili, saj delajo zase, za svojo bagino. Delo pri gradnji 4 kilometrskega kanala od izvira pri Gradulah do rtice Sv. Dionizij, ki so ga začeli delati letos marca, bodo te dni končali. Kanal je globok povprečno 1,5 metrov in širok pa od 3 do 4 metre. Po tem kanalu bo tekla voda od izvira in v slučaju suše bodo z njo namakali velike povr-

šine zemlje, kjer bodo gojili predvsem zelenjavo. Ta kanal mora preokrečiti reko Mirno in zaradi tega gradijo ob reki velik sifon z dvanajst zapornicami in rezervarjem, da se bodo tako v slučaju potrebe posluževali zapornice za namakanje polj vzdolž desnega brega Mirne. Gradnja sifona je v polnem teku in bo ta verjetno kmalu dograjen. Sifon bo preokretil reko dva metra pod njenim dnem, tako da ga ne bo voda mogla sušiti. Za gradnjo sifona so morali začasno obrniti strugo reke.

Te dni so delavci in brigadirji frontne brigade »Paladin Rugera« podvojili svoje delo, tako da bodo v rameroma kratkem času končali vsa dela. Betoniranje sifona kar naglo napreduje. Rezervoarja ob straneh sta že izgotovljena. Se en delovni sunek in potem, lahko rečemo, da smo si zagotovili 400 ha rodovitne zemlje, ki nam bo dajala velike količine povrtnin in zelenjave. S tem pa bodo naši delavci spet dosegli novo delovno zmago ter si tako zagotovili lepše in srenejše življenje.

Labor

V eni izmed števk našega lista smo pred kratkim povedali, da v Laborju gradijo ljudski dom. Večino del opravijo Laborčani sami s prostovoljnimi delom. Dom bodo v kratkem otvorili. Vsako nedeljo hitijo na prostovoljno delo. Tudi to zadnjo nedeljo so prispevali okrog 100 prostovoljnih ur. Tako bo imel Labor, ki je bil v prejšnjih časih zapuščen, svoj dom — kulturno središče, kjer se bodo Laborčani učili in zabavali.

PO NAŠIH

VASEH

Osp

Lahko rečemo, da so Ospej skoraj republika zase, ki pa vendarle čuti novo življenje in doprinaša k skupnosti po svojih močeh. Delejo, gradijo in ustvarjajo. Zadnji mesec so opravili pri lokalnih delih in na Rižanski cesti nad 600 prostovoljnih delovnih ur.

Škocijan

Ko potujemo, gremo večkrat mimo Škocijana, pa nikjer prav za prav ne naletnemo na njegov center. Čeprav so Škocijanci raztreseni, znajo vendarle organizirati marsikatero akcijo v korist skupnosti. Njih udarniško delo zajema predvsem poljska dela. Tako so pretekli teden organizirali prostoavoljno delo na posestvu kmetijske šole, ki se ga je udeležilo 20 frontovcev in napravili 160 prostovoljnih delovnih ur. V brigade so dali tri tovarjše, ki delajo na večjih objektih. Pa tudi kmetijski prostovoljci jim včasih priskočijo na pomoč. V nedeljo je 20 koprskih prostovoljcev opravilo 100 prostovoljnih ur pri košnji okopavanju itd. v vrednosti nad 2.000 dinarjev.

Kljub temu da so s poljskim delom zelo obremenjeni, razvijajo tudi živahno kulturno dejavnost. V mesecu avgustu so pridobili 10 novih naročnikov za naše časopise. V frontno organizacijo so sprejeli 7 novih članov.

Čentur

O Čenturu smo že pisali, vendar moramo tudi v tej številki našega lista omeniti, ker prebivalci te vasi sice res zaslužijo pohvalo.

Vas Čentur šteje koma 18 dru-min, pa so si začeli sami graditi vodovod. Poglejte, tako majhna vasica, pa bo imela svoj vodovod, ki bo vse leto zagotavljal vas z vodo.

Prostovoljnega dela se udeležuje vsi. Zadnja dva tedna so napravili 320 ur pri pripravljanju kamena. Poleg tega dela 7 delavcev stano na tej gradnji. Pri gradnji zadrudnega doma v Vanganeu so bili Čenturci eni izmed najboljših, zato bi bilo pravilno, da jim pomagajo vse vasi v okolici pri gradnji vodovoda. Ko bodo vodovod končali, bodo oni pomagali še nadalje drugim vasem.

Šmarje

Tudi Šmarčani so zadnje dni pohiteli, da bi ne zaostajali za drugimi vasi pri izpolnjevanju planskih nalog. Pri tem pa bi hoteli biti še vedno med prvimi, kakor so bili do nedavnega. Pri gradnji raznih objektov, bodisi večjega ali pa manjšega pomena, so opravili nad 1560 prostovoljnih delovnih ur. Poleg tega pa niso zanemarjali niti kulturno prosvetnega dela. Dramska družina in pevski zbor se dobro pripravljata na »Teden slovenske kulture«. Omeniti moramo še to, da so zadrudniki položili temelje bodočemu zadrudnemu hlevu.

Gažon

Izredno živahost in vztrajnost izkazujejo zadnje čase Gažončani. Zavedajo se, da bodo s skupnim delom lahko dosegli vse in premagali tudi najtežje ovire. Pred nedavnim so si napeljali v vas elektriko luč in trenutno gradijo nov vodnjak in urejajo domače ceste. Posebno lepo pa so uredili tudi prostor okoli spomenika padlim borcem. Za vse to so dali nad 1760 udarniških ur.

Lopar

Verjetno je pri nas še marsikdo, ki sploh ne pozna tega imena. Vsekakor pa ne smemo krivde zvrčati na Loparčane. Vasičani iz te vasi precej delajo. Zadnje dni so popravili vasko vodnjake in lokalne ceste, pri čemer so vložili 221 prostovoljnih delovnih ur. Uredili so si tudi svojo zgradbo, kjer bodo imele sedež vse množične organizacije. Poleg tega pa je sedem tovarjšev Loparčanov delalo v raznih delovnih brigadah, kjer so s tem dali svoj delež pri izpolnjevanju planskih nalog.

Sičovlje

Tu pa so zadnje čase vse organizacije tako mrtve, da jih moramo zaradi tega močno gajati. Ta veliki kraj zaostaja za marsikatero vasko. Vsekakor mora tu biti nekje tudi vzrok te neaktivnosti. Najbrž bo vmes vodstvo, ki se premalo zanima za članstvo SIAU in vseh drugih organizacij. Priporočamo jim, da se kaj kmalu zbudijo in začnejo tekmovati z ostalimi sektorji pri izpolnjevanju planskih nalog. Dela je dosti!

Nova vas

Ustanovili so frontovsko brigado, ki šteje 100 članov. Ta se deli v 10 skupin po 10 mož, ki delajo izmenoma pri gradnji zadrudnega doma, tako da pride vsakih 10 dni vsaka spet na vrsto. Ob nedeljah pa je marovno prostovoljno delo, ki se ga udeležijo skoraj vsi, predvsem pa mladina. Sedaj vozijo kamene in točejo granoz ter si pripravljajo ostali material za zadrudni dom. Delajo vsi z veseljem in v nemnem upanju, da se bodo začeli kmalu dvigati zidovi stavbe, ki jim to prinesla mnogo sreče in zadovoljstva.

Puče

O Pučarjih lahko rečemo, da so vedno aktivni in požrtvovalni. To prča njihovo delo. Saj so zadnje dni opravili pri gradnji ceste Puče-Koštabona nič manj kot 1300 prostovoljnih delovnih ur. Obenem pa gradijo sedež KLO, popravljajo lokalne ceste, čistijo vodnjake itd. Med temi niti zadrudniki ne zaostajajo. Zidovi zadrudnega živinskega hleva in svinjakov kar naglo raščejo. To pa je predvsem zasloga dobrih voditeljev, a največ pa požrtvovalnih članov SIAU.

Sv. Peter

Frav gotovo je, da bi pri Svetem Petru lahko dosegli še večje uspehe, če bi vodstvo SIAU in drugih organizacij bilo bolj čvrsto. No, pa člani SIAU kljub temu delajo, saj vedo, da gradijo sebi in svojim otrokom lepše življenje. Gradnja zadrudnega doma, pri kateri so nedavno položili prve temelje, kar naglo napreduje. Člani SIAU pa sa zadnje dni pri tem opravili kar 1100 prostovoljnih delovnih ur.

Pomjan

Pomjančani so na zelo visokem hribu in zdi se, da so skoraj odtrgani od življenja, ki je v dolinah. No, pa zadnje čase so stopili tudi oni v opredelje in se izkazali pri udarniškem delu. Zlasti so se pri tem izkazali zadrudniki. Na raznih delih pri napeljavi električne luči in drugih lokalnih delih so opravili kar 700 prostovoljnih ur. Poleg tega so poslali 24 moči v razne brigade. Tokrat, kakor vidimo, so bili zelo aktivni in bi želeli, da bi tako še nadaljevali.

Padna

O Padni res morda kdaj pišemo. A čeprav bi hoteli, nimamo o Padnjačih nič kaj posebnega pisati, ker se po večini ne udeležujejo pri gradnji novega življenja. Zato pa jim povemo, da naj se v bodoče kaj zaneajo, kajti če se bodo udeleževali pri gradnji raznih objektov, bo to v njihovo korist in obenem tudi v korist vse skupnosti. No, kljub temu pa moramo beležiti, da so pretekli mesec opravili 110 prostovoljnih ur, čeprav bi lahko napravili več. Vsekakor upamo, da se bodo v bodoče popravili.

Boršt

Ni še dolgo, odkar smo objavili važno vest, da so v Borštu začeli graditi zadrudni dom. Boršterani se zavedajo, da jim bo zadrudni dom zelo koristil. V soboto so hoteli na prostovoljno delo in pripravljali kamene. Istega dne je poleg tistih, ki so znašali kamene, delalo pri popravilu cest nad 30 ljudi. Pri tem se je najbolj odlikovala mladina.

V REŠEVANJU VPRAŠANJA DELOVNE DISCIPLINE

Je delovni kolektiv „EDILIT“ dosegel znatne uspehe

V našem časopisu smo že večkrat obravnavali vprašanje delovne sile in s tem tudi začetni perspektive naših delavcev. Prepričani smo, da bomo dosegli z novim sistemom dela, ki ga bodo naši kolektivi uvedli na de ovnih mestih, prav dobre uspehe.

Delavci gradbenega podjetja EDILIT so pred dnevi na svojem sindikalnem sestanku popolnoma reorganizirali svoj brigadni sistem dela in uvedli nov sistem delovnih brigad, s čimer bodo za nadalje ne dvonno dvignili produktivnost, da ter tako tudi hitreje izvrševati plan ske naloge. Medtem ko so bili dosedanjí delovni odnosi med upravo podjetja in delavci samini precej pomanjkljivi, se bodo s to reorganizacijo izboljšali. Dvignila se bo tudi delovna disciplina. V tem vprašanju bi se bilo že davno doseglo izboljšanje, če bi uprava »Edilita« delavcem pojasnila vprašanje. No, prepričani pa smo, da bodo dose dani pomanjkljivosti z dobro voljo in organizacijo popravili.

Za odpravo napak v naših delovnih kolektivih v zvezi z vprašanjem delovne sile je potrebno, da se vodstva podjetij čvrsto povežejo s sindikalnimi organizacijami, kakor je to storilo vodstvo »Edilita«, ki je sporazumno z delavci reorganiziralo delovno brigado, tako da je do sedanja brigado, ki je štela okrog 60 delavcev, razdelilo na 5 delovnih brigad, od katerih šteje vsaka največ 12 delavcev. Za komandante brigad so izbrali delavci iz svoje srede najboljše in najbolj pošteno varne tovariše.

Brigade so sprejele sklep, da se

Delavci Piranskih ladjedelnic si zadajajo nove naloge

Kdor ima priliko, da si ogleda Piranske ladjedelnice, tega bo takoj ob vhodu presenetila živahnost delavcev, ki so tu zaposleni. Clani tega delovnega kolektiva so si ponovno zadali naloge, da še resneje pristopijo k izpolnjevanju planskih nalog in si ob tej priliki napovedali medbrigadno in tudi medsebojno tekmovalnost, ki naj pokaže, kdo bo prej izpolnil enoletni plan.

V planu, ki ga je sestavila direkcija podjetja, je tudi postavitev nove peči, v katero bodo metali do 25 kg težke ogljene kose. To bo zahtevalo mnogo truda in naporov. Delavci so se obvezali, da bodo v tem času postavili tudi eno večjo peč, v katero bodo lahko vlagali nad 150 kg litega železa. Uredili bodo nadalje dve novi delavnici, od katerih bo ena strojna.

bodo delovne norme računale v vrednosti storjenega dela. Na temelju norme bodo delavci sklopali delovne pogodbe, s čimer jim bo omogočen še večji zaslužek, to pa seveda v razmerju z izvršenim delom. S tem so si delavci »Edilita« napovedali splošno tekmovalnost med brigadami za večjo storilnost dela, s čimer bodo dali novega poleta našim gradnjam.

Po tej reorganizaciji so uspehi že

vidni. Tako znašajo neupravičene zamude pri delu le še 15 %, medtem ko so v ostalih podjetjih, kakor Amplea, Konstruktor, I. maj v Semedeli delovni izostanki še vedno precej visoki.

Pri tem poudarjamo še, da morajo uspehi delovnega kolektiva »Edilita« služiti za zgled vsem drugim delovnim kolektivom, ki še niso izvršili take reorganizacije med delovnimi brigadami.

PIŠEJO NAM ...

Iz Strunjana

Neki posamezni ljudje v Strunjanu mislijo, da zadruga obstoja zaradi tega, da bi dobavljale vse potrebno tudi lenuhom. Socialistični kandidat Rotter Santo si je pred dnevi nabavil pri zadrugi prašička na kredit. Zadruga mu ga je dala misleč, da bo tako podprla družino, ki ne razpolaga z denarjem. Nekaj dni za tem je srečal socialist Rotter sovaščana Sodomaca Petra, ki se je bil odpravil v zadrugi svinjak za namenom, da si nabavi prašička. Ko je Rotter zvedel za Sodomacov načrt, je temu svojemu sovaščanu dejal: »Vzemj si, vzemi si prašička, tudi jaz sem to napravil! Vzemj ga, saj ga ni treba plačati, ker je svinjak ljudsko premoženje!« Ta stvar je prišla zadrugi kmalu na uho. Vodstvo zadruga je pozvalo Rotterja, da poravnava dolg, za katerega ni hotel ta socialist nič vedeti, in mu povedalo, kar je treba. Če bi člani zadruga delali tako kakor Rotter, ne bi od zadruga ostaj niti kamen.

Pred dnevi se je v Strunjanu sestala sindikalna podružnica z namenom, da si reorganizira svoj odbor. Izvoliti je bilo namreč treba v odbor nove člane namesto tistih, ki v odboru niso aktivni zaradi svojega delovanja drugje. Sestanek sindikalne podružnice sta motila Sodič-Marcel ter Valente Ervina, ki nista pokazala nobenega razumevanja za delovanje sindikata in podružnice in nastopala pri volitvah skrajno oholo ter nedisciplinirano. Po volitvah je odbor sindikalne podružnice nagradil tov. Rupeno Marijo, ki se je pri svojem delu pokazala zelo marljivo in vestno izvrševala vse naloge.

Krajcar Anton

Iz Cetar

Ko smo čitali zadnjo številko »Istrskega tednika«, smo našli v njem članek, ki govori o delu Korčanov in Malije. No, tu so tudi vaščani iz Cetar, ki pripadajo temu območju. V navedenem članku pa nislo omenjeni! Mislimo, da ne bo odveč, če se tudi mi oglasimo.

Tistim, ki ne vedo, da obstoja naša vas, jim ne bi prišlo na pamet, da bi vprašali kaj o nas, ali tisti, ki vedo, da obstoja, si bodo mislili in spraševali, kaj dela Cetarani, ali se oni kaj udeležujejo gradnje zadrugnega doma.

Da seznanimo o našem delu ene in druge bomo navedli par primerov udeležbe vaščanov iz Cetar pri izvrševanju enoletnega gospodarskega plana.

Majhna je naša vas, šteje samo 27 hišnih števil, skupno prebivalstva je okrog 150 ljudi. Od teh je 40 ljudi zaposlenih v podjetjih ter raznih službah. Doma so ostali samo starčki, ki se ne bojijo svoje starosti. To se vidi po delu, ki smo ga napravili na primer v mesecu avgustu. S prvim avgustom smo začeli z gradnjo našega vodnjaka. Izkopali smo okrog 300 kub. m trde prsti. Pri tem delu smo opravili 1340 udarniških ur, prevažali iz 5 m globoke jame ves material brez tehničnih sredstev. Delo gre hitro naprej, kar nam je priznal tudi tov. inženir, ko je prišel pogledat naše delo — vodnjak. Sami smo si napravili zani načrt in s tem pokazali, kakšnega hočemo, sedaj pa bo inženir napravi lpotrebne skice in usmeril nadaljnje delo. Ko je inženir vprašal (vaščane) kako si zamišljamo nadaljnje delo, mu je odgovoril 52 letni Avgust: »Povejte nam, kako bi bilo najbolje napraviti, za delo bomo sami skrbeli. Potrudili

Zakaj cepimo proti kozam?

Vsako leto se vrši cepljenje proti kozam (latineko: vario'a, italijansko: vaiolo). Potrebno je, da vemo, zakaj je to cepljenje važno. Se danes se mnoge matere ne zavedajo da tem, ko dajo otroke cepiti, obvarujejo svoje malčke pred to strašno boleznijo in večkrat zelo nerade pripeljejo svoje otroke na cepjenje. Poudariti moram, da je samo cepjenje skoraj brez bolečin ter je jok otrok po navadi samo strah pred zdravnikovo belo haljo ali pa pred tem, ker ga je treba včasih močnejše držati, da zdravniku cepilna igla ne izpodleti.

Koze so bile v zgodovini najhujša kuga, ki je razsajala po svetu in je terla a več žrtev kot mnoge vojne skupaj. Potem, ko so ugotovili njenega povzročitelja, so kaj lahko našli protistrup in tako te bolezni v Evropi zadnje čase nismo več imeli. Pojavljalo se pa koze še v Indiji, Egiptu, Mehiki in srednji Aziji. Vidimo torej, da pri nas, kjer je cepljenje proti kozam obvezno, bolezen praktično ne nastopa več.

Vakcinacijo (cepjenje) so uvedli na koncu 18. stoletja prvi na Angliškem. Za cepivo uporabljajo limfo, teleta. Otroke je treba cepiti najmanj dvakrat v življenju in sicer prvič v starosti od 2—6 mesecev, drugič, ko začne hoditi v šolo in eventuelno tretjič od 15—18 let. Cepiti moramo večkrat za to, ker na vsako cepljenje obvaruje obolenja za približno 7 let.

Kako opazujemo posledice cepjenja? Četrty dan po cepljenju se pokaže na mestu vrze oteklina, obdana s širšim rdečim robom. Osmi dan se napravi v sredi mehurček s prozorno tekočino, obdan z rdečim robom. Enajsti dan se mehurčki zagnojijo in so v sredini vgreznjeni. Okolica je močno rdeča in otekla. Nato pa se napravi iz gnojnega mehurčka hrasta, ki v nadaljnjih 12 dneh odpade in ostane na mestu cepjenja samo še brazgotina.

se bomo, saj vemo za koga gradimo! Sedaj prevažamo že potreben material, pripravljamo za zidanje tako, da bomo vodnjak čim prej izgradili.

Naše delo na vasi nas ni oviralo, da se ne bi udeležili gradnje zadrugnega doma v Kortah. Od vsake družine je eden napravil dva dni udarniškega dela pri zadrugnem domu. Tudi na cesto Rižana smo dali dva tovariša, katera sta tam že dva meseca.

Morda neka čava ne boste ničesar slišali o nas, toda ne mislite, da se pri nas ne gradi!

Mi hočemo biti vedno med prvimi v borbi za ureditve našega gospodarskega plana.

Cetin Franc

Ob drugem cepljenju poteka več proces bolj hitro in miješje. Omenim naj še, da se nekaterih ljudi cepljenje sploh ne prične, zdravniki še ne vemo, od kod ta pojav.

Opozorjam še na to, da je važno in najboljše, da otroke cepimo že v prvih mesecih življenja, kajti če ga prvič cepimo šele v šolski dobi, nastanejo včasih komplikacije.

Bratce naših zdravstvenih članov pozivamo, da nam pišejo, ali so ti članki zanje pisani dovolj razumljivo. Lahko napišejo tudi za katero bolezen želijo, da jo opišemo. Sploh pa lahko napišejo vse, kar bi pripomoglo k izboljšanju zdravstvenega stanja v našem okraju. Tako lahko opozarjajo na slabopitno vodo, nečistočo, pojav kakšne bolezni v več primerih itd. Čim več zanimanja bo za ta naš zdravstveni kotichek, tem uspešnejše bo naše delo na tem področju.

Dr. Hladnik Polde

Obvestila

IZPITI IN VPIS NA SLOVENSKE GIMNAZIJE V KOPRU

Ravnateljstvo Slovenske gimnazije v Kopru javlja, da se bodo vršili popravni razredni in predmetni izpiti za vse razrede 11. in 12. septembra t. l. začetni ob 8. Prosnjo, kolkovano z 9 din in s priženim zadnjim letnim spričevalom, oddajte ravnateljstvu gimnazije ob priglasi za izpit.

Vpisovanje za vse razrede bo 14. septembra ob 9. Prinesite zadnje spričevalo.

Obvestilo. — Ravnateljstvo enoletne gospodarske šole v Kopru javlja, da se bo začelo vpisovanje v to šolo 12. t. m. od 8 do 12 v šolskih prostorih.

Fonavljalni izpiti bodo 11. t. m. od 8 do 12 prav tako v šolskih prostorih.

Iz Valdoltre

Bivša bolnica v Valdoltri je bila spornladi radi pomanjkanja stanovanj opremljena le v toliko, da se je lahko tam naselilo kakih 30 uslužbencev raznih ustanov in podjetij v Kopru, med njimi tudi več uslužbencev z družinami. Pred dobrim mesecem pa je prišla odločitev, da se bodo vsa poslopja zopet preuredila v bolnico, kar moramo vsekakor pozdraviti, spričo nujne potrebe po bolnici v našem Okrožju. Za ureditev je bila najprej določena zgradba, ker so stanovali omenjeni uslužbenci. Prišlo je takoj neka delavcev, ki so pričeli z delom v zgornjih nadstropjih, ki so bila prazna.

Za uslužbence je stanovanjska uprava začela nameniti drugo zgradbo, takozvani paviljon C, kamor naj bi se najprej naselili vsi nemci, to se pravi uslužbenci, ki so brez družin. To so tudi storili, ker so uvideli nujnost opreme bolnice, da bi tako čimprej služila svojemu namenu. Nikakor pa ti uslužbenci niso mogli razumeti, zakaj se je tako forsirala njihova izselitev, posebno s strani upravnika bolnice tov. Križana, ki je bil že ves iz sebe, čež da se ne more nadaljevati z delom, če ne izpraznijo sob, kljub temu da je bilo v zgornjih nadstropjih še mnogo dela. Razumejo pa danes, v čem je bila tista nujnost, ko vidijo, da je tovariš upravnik bolnice pripeljal svoj družini in namestil nove stanovalce — pač po svoji uvidevnosti. Torej sedaj, ko si lahko njegova družina privoščijo lepo sobo s teraso za sončenje, se obnova bolnice nemoteno vrši dalje, dočim je prejšnji stanovalec — 100% invalid — tako strašno oviral obnovo, da je moral takoj zapustiti sobo.

Seveda je tovariš upravnik tudi uporabo stranišča prav tovariško uredil. On in njegova soproga imata svoje stranišče, ki ga vestno zaklepata, dočim se mora drugih 20 ljudi posluževati drugega enakega stranišča.

Res, težko je razumeti...?

Stanovalci Valdoltre

BORIS ZIHERL, DRŽAVA V PREHODNI DOBI

Zaradi tega se je lahko pripetilo, da so pokazali nekateri neruski naciji določeno nezaupanje in so nekako sodevale z Nemci, ker niso bile prepričane, da je nacionalna politika teh birokratov dejanska in dosledno internacionalistična. Potem so krivete nacije, ne pa birokrati. In te nacije je treba razsiliti, preseliti in uničiti kakor nacistične. To so stvari, ki predstavljajo usodne posledice takšne namišljenosti, da je birokracija nezmotljiva in da je treba iskati napake povsod, le pri njih ne. Vsekakor ne bi bilo toliko napak, če bi bile množice širše udeležene pri upravi države in če bi se to vključevanje, ki se je pričelo pod Leninovim vodstvom, nadaljevalo in dosledno izvedlo, če ne bi bilo oddaljevanja na podlagi teh strahovitih birokratičnih tendenc. Ta sloj, ki je dejansko izgubil vero v razred, v ustvarjanju silo delavskih množic, pričena poudarjati namesto razredne osnovne v adavine druge osnove, nacionalizem in pr. prihod k nacionalističnim pozicijam. Vzemimo samo njihovo sovjetsko himno. V

njej ni nič govora o delavskem razredu, niti beseda kot tvorcu sovjetske države. Prva socialistična država naj bi bila »Velika Rusija, ruski nacionalizem, ne pa ruski proletarijat. S tem se izgublja razredne perspektive. Nacionalist je močnejši, čim večjo vlogo igra prav delavski razred v upravljanju države. Slava in moč nacije sta v njihovem demokratizmu, v sodeovanju čim širših množic pri upravljanju države, ne pa v obnavljanju vsakovrstnih zgodovinskih tendenc in celo tendenc iz zatiranih arzenalov. Da, treba se je ponašati z zgodovinskimi tradicijami, toda največja tradicija je borba za svobodo, borba delavskih množic za svobodo. Mi se ponašamo z borbo proti tujim osvajačem, proti agresivnim turškim zatiralcem, ter s svojimi kmečkimi vstajami, vendar pa samo s tem, kar je bilo v naši zgodovini revolucionarno in na predno. Oni pa se ponašajo z vsemi mogočimi Kutuzovi, ki so zatirali revolucijo in druge razredne vstaje. Mi se ne bomo nikdar ponašali niti z Petrom Zivkovcem, niti z banom Jelačičem, pa če je bil še

tako genialni vojskovodja, saj je genialnost v službi zatiralcev zelo malo objektivna zgodovinska vrednost. Ta birokracija rešuje vsa narodna in notranja vprašanja z administrativnimi dekreti prav zaradi tega, ker je izgubila vero v množice, ker je izgubila razredno perspektivo. Nastanek revolucije v posameznih državah, to je rečimo stvar, ki jo je treba reševati iz enega centra, namreč moskovskega centra. Potem pa je še vprašanje izgradnje socializma. Ker so voditelji nezmotljivi, vedo približno, v koliko letih bo zgrajen.

Postavlja se rok 15 let. V 15 letih je treba ustvariti osnove komunistične družbe, in sicer z dovajanjem ekonomike vseh kapitalističnih držav. Če se rok že postavi, potem ga je treba tudi uresničiti. Toda kako? Na ta način, da se vleče vse blago iz vseh držav v Sovjetsko zvezo in si gradijo na podlagi tega z vseh strani nabrane blaga nekakšen socializem. Drugo vprašanje pa je, kakšen socializem bo to? Značilen del teh birokratov je nova revizija mark-

sizma. Marks je sodil, da je socializem stvar precej visoko razvite družbe. Vedno je izhajal iz tega, da bo nastala socialistična revolucija v industrijsko najbolj razvitih državah, ter je genialno predvideval, kakšen bo ta red. Oni pa hočejo nekaj zgraditi v neki zaostali državi na birokratičen način in v določenem času. Zakonitost te realitativno, pritično značaje socialistične družbe pa razglašajo sedaj za določeno zakonitost. Marks je treba pobijati, ker je s tem, da je genialno predvideval tendenco kapitalistične industrije, pokazal na določeno zakonitost in konture bodoče socialistične države in kar je Marks nekako drugače govoril. Neke relativno zaostala socialistična država se razglašajo za klasično obliko socialistične države. Ker pa se ta klasična oblika ne sklada s tem, kar sta predvidevala Marks in Engels, je treba razglašati, da je to zastarelo, da je zastarelo celo tudi ono, kar je govoril Lenin. To je bistvo revizija, ki kritizira celo vrsto postavk Marks, Engelsa in Lenina, prav glede vprašanja države. Temu postavljajo nasproti nekaj, kar je pritično zastarelo in kar bo izgledalo povsem drugače v nekaterih industrijskih državah in sicer tako, kakor sta predvidevala Marks in Engels.

IZ SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

JUGOSLOVANSKI NARODI VPISUJEJO DRUGO LJUDSKO POSOJILO

LJUDSKO POSOJILO - VELIK PRISPEVEK k izgradnji socializma v Jugoslaviji

Nad štiri milijarde so že vpisali

Do 6. septembra je bilo po nepopolnih podatkih, ki jih je prečela zvezna vpisna komisija, vpisanih v vsej državi skupno 3.672.569.000 dinarjev drugega ljudskega posojila. Razpisana vsota posojila je torej že v prtem dnevu vpisovanja presežena za 672 milijonov 569.000 dinarjev.

V poraznih ljudskih republikah je bilo doslej skupaj vpisanih: LR Srbija 1.654.258.000 din, LR Hrvatska 766.837.000 din, LR Slovenija 266.715.000 din, LR Bosna in Hercegovina 414.810.000 din, LR Makedonija 208.915.000 din in LR Črna gora 57.763.000 din.

V enotah jugoslovanske armade in ljudske milice je bilo skupno vpisanih 800.467.000 din.

Očani jugoslovanskih predstavništva v tujini so doslej skupno vpisali 2.804.000 din ljudskega posojila.

Za napredek in izgradnjo narodnega gospodarstva vpisujejo jugoslovanski ljudje že teden dni drugo ljudsko posojilo, ki je nakazano v višini treh milijard dinarjev. To ljudsko posojilo presega za celo milijardo prvo ljudsko posojilo, toda kljub veliki vsoti se jugoslovanski delovni ljudje zavedajo, da je posojeni denar državi enak udar. Drugo ljudsko posojilo so delovni ljudje v Jugoslaviji presigli v višini 672 milijonov din.

Ljudsko posojilo v Jugoslaviji, ki je bilo razpisano v avgustu, je pomemben korak k gospodarski zmagi. Delavci in kmetje posojajo del dohodkov splošnemu gospodarstvu. Denar, vložen v izgradnjo industrije in kmetijstva, ki se bo čez leta obilno obrestoval, tako da bo dobil vlagatelj posojila vrneno z obrestmi. Druga, še večja obrest pa bodo nove tovarne in novi objekti.

Kombinat za proizvodnjo škrobnih izdelkov gradijo v Zrenjaninu

Po svoji opremi bo eden izmed najmodernejših podobnih obratov v Evropi. Kombinat, ki ima v neposredni bližini surovinske viře, bo na dan predelal okrog 4000 ton sladkorne pese in koruze v sladkor, škrob in druge izdelke. Iz škroba, ki bo glavni izdelek, bodo izdelovali kristalni sladkor in sirup za konzerviranje sadja ter izdelovanje slaščic. Kristalni sladkor (glikoza), se doslej v Jugoslaviji ni uporabljal, v široki potrošnji. Proizvodnja bo velika, s tem se bo proizvodnja sladkorja v državi povečala za 10 odstotkov.

Prvo tovarno organskih barvil gradijo v Celju

Pomanjkanje dobrih tainih barv za bombazne, volnene in druge tkanine je bila ena izmed velikih težav, s katerimi se je morala boriti jugoslovanska tekstilna industrija. Domači strokovnjaki so se že od osvoboditve dalje ukvarjali s poskusi, da bi takšne barve morala Jugoslavija izdelovati sama doma. To se bo zdaj tudi uresničilo. Ze leta 1947 so v Celju položili temelje novi moderni tovarni za izdelovanje organskih barvil. Potrebni stroji, kakor hladilniki, cisterne in specijalni kotli so že pripravljeni, tovarna bo začela obratovati prihodnjega pomladi. V malem poizkusnem obratu v Podgradu se vzgaja tudi kader mladih strokovnjakov, ki bodo sposobni izvrševati vse naloge nove tovarne. Poleg barv, ki jih danes že izdelujejo v Podgradu, bodo začeli v novi tovarni izdelovati še druge barve, sčasoma pa bo ta tovarna preskrbovala s barvili tudi usnjarsko industrijo.

Ljudska republika Slovenija kot ena najmanjših republik je doslej vpisala že 266 milijonov dinarjev, toda delavci in kmetje vpisujejo še dalje. So primeri, ki lepo in nazorno kažejo zavest delovnih ljudi po vsej državi. Primerov, kakor sta brata Čebearia Franc in Ivan iz Vipave, ki sta vpisala tri sto tisoč dinarjev, je mnogo. Kmet, je po Banatu, v Slavoniji in Vojvodini so tudi vpisali po 100.000 dinarjev in še več. Toda samo to

ni merilo za zavednost jugoslovanskih delavcev in kmetov. Vsakdo, ki ima količjak dohodkov, je vpisal, da pomaga domovini in skupnosti. Delavci v Litostroju so se obvezali, da bodo vpisali 1 milijon 627 tisoč dinarjev. V kmečko delovni zadrugi Sičevo (Srbija) so se obvezali, da bodo vpisali 250.000 dinarjev, toda vpisali so že 405.000. Največ je posodil zadrugnik Radislav Jovanović. Ko je vpisoval vsoto 110.000 dinarjev, je dejal: »Vemo, kam gre ta denar, ker vemo, po kateri poti nas vodi tovarš Tito.« Takih zadrugnikov in kmetov je po vsej državi veliko.

Tudi slovenski književniki so vpisovali. Do sedaj so vpisali že 360 tisoč dinarjev. Največ je posodil pisatelj Franc Bevč: 70.000 dinarjev. Ciril Kosmač 50.000, Miško Kranjec pa 40.000 dinarjev. Povprečno pride na vsakega člana Društva književnikov Slovenije deset tisoč dinarjev.

Matj slavnega partizanskega pesnika Kajuha je dal zelo lep zgled. Ona prejema mesečno plačo kot upravnica šofantskega kina, a je vpisala 8000 dinarjev. V vsakem kotičku jugoslovanske zemlje vpisujejo ljudsko posojilo. To bo utrdilo in izgradilo jugoslovansko socialistično gospodarstvo, da bo človek v Jugoslaviji postal sam gospodar svoje usode, ker si jo danes kuje sam.

TOVARNE DELAVCEM

Že tri leta po obstoju je postal industrijski kombinat „LITOSTROJ“ LAST DELAVCEV

Na travnikih v Zg. Siški ob progi, ki pelje na Gorenjsko, so avgusta leta 1946 postavili prvi temeljni kamen za novo tovarno — za livarno. 1. septembra 1947. leta pa je v novi livarni že stekel prvi žareči zubelj litega železa. Delovni kolektiv Litostroja je takrat sprejel nase veliko nalogo, da bo sodeloval pri izgradnji naše industrije in pri elektrifikaciji države. Težka in naporna je bila ta pot, toda Litostroj je rasel. Poleg livarne so zrasle nove stavbe, novi objekti. »Titovi zavodi Litostroj« so bili vsako leto večji. Ze leta 1948. je bilo v Litostroju zaposlenih 35 krat več delavcev, kot leta 1946. Leta kasneje pa že 62 krat več. Proizvodnja Litostroja se je že eno leto po obstoju tovarne povečala za tri in polkrat. Letos pa je že 11 krat večja, prihodnje leto pa bo že 18 do 20 krat večja kot je bila leta 1947.

Delavci Litostroja niso nikdar klonili, kadar je bilo za opraviiti kako veliko delo. Danes že šest hidrocentral v vsej državi ženejo turbine, ki so jih izdelali v Litostroju. Delavci Litostroja pa so v teh borih treh letih napravili mnogo več, kakor so od njih pričakovali. Ko so leta 1948. kominformne države izigrale naše nabave, so vprašali Litostroj, če lahko izdela nešteto velikih strojev, a pa jih moramo naročiti drugod v inozemstvu, je Litostroj odgovoril: »Sami jih bomo izdelali.« Litostroj je tudi častno držal besedo. Sedaj gradijo v tem velikem zavodu velikanske turbine za 30 velikih hidrocentral; za Mariborski otok, Jablanico, Vuzenico in druge. Poleg turbin pa izdelujejo v Litostroju še nešteto drugih strojev in strojnih delov. Zato so naloge Litostroja še večje in težje. Vse te naloge pa je sedaj prevzel nase ves delovni kolektiv. Nad vse svečan je bil trenutek, ko je direktor izročil ključ tovarne predstniku delavskega sveta Ivanu Pav-

Nova rudna bogastva Bosne in Hercegovine

V zadnjih dveh letih in pol so našli v Bosni in Hercegovini velika ležišča premoga, železne rude in raznih nekovin. Nova nahajališča premoga so našli v Tesliću, Tešnju, Ugljevniku in na Duvanskem polju. Takoj za vrtačnimi skupinami so prihajali rudarji, ki so odpirali nove rudnike. Doslej so začeli obratovati novi rudniki v Suhaci, Miljevinu, Ugljeniku. Ti rudniki postajajo počasi največji rudniki Bosne in Hercegovine. Ze sedaj nakopilejo v njih na stotine ton premoga na dan. V avgustu

Ljubljana bo dobila veliko tovarno montažnih hiš

Nova tovarna bo zgrajena po montažnem načinu. Na gradbišču bodoče tovarne so že vidni obrisi dveh dvoran betonarne, izmed katerih bo ena dolga 90 metrov, široka pa 20 metrov. Pozneje bo zgrajena še ena takšna velika dvorana za betonarno. Ko bo tovarna zgrajena, bo zavzemala površino 600.000 kvadratnih metrov in bo imela razen betonarne in mehanične delavnice še obrate za izdelovanje konstrukcijskih betonskih nosilcev in polnilnih sten, tesarsko-mizarski obrat za proizvodnjo cementnih izdelkov itd. Ta tovarna bo — kakor predvidevajo — vsako leto izdelala toliko gradbenih delov, da bo zadostovalo za zgraditev montažnih hiš z 200 družinskimi stanovanji.

so se začela končna vrtanja v premogovniku v Tesliću.

Raziskovalna dela pa opravljajo tudi v premogovnih revirih Breze, Banovičev, Kaknja, Kreke in Zenice. Dosedanji uspehi potrjujejo, da so novi bazeni obilno založeni s premogom, katerega s oči se raztezajo nekaj desetih kilometrov daleč. V tuzlanskem bazenu bo proizvodnja kmalu dosegla predvoino in tudi proizvodnjo vseh premogovnikov stare Jugoslavije. Lanj so v Kreki nakopali milijon ton premoga, prihodnje leto pa ga bodo proizvedli trikrat več. Letos bodo vsi remogovniki Bosne in Hercegovine proizvedli 15 odstotkov premoga več kakor so ga v letu 1939.

Geološke raziskave in globinska vrtanja so potrdila, da je v Bosni in Hercegovini zelo veliko železne rude. Sedaj so v teku geološke raziskovanja na ozemlju Kreševorajnice, kjer so našli ležišča barvanih kovin. Z raziskovanjem bazenov rudnika Ljubije in Varoš so našli neizmerna bogastva železne rude. Ljubije je po odkritem bogastvu drugi največji rudnik železne rude v Evropi. Proizvodnja rudnika Varoš bo kmalu znašala okoli 30 milijonov ton na leto. Ta rudnik bo zagotovil potrebne surovine železarni Zenici, ki bo čez nekaj let povečala svojo zmogljivost na desetkratno višino. Železno rudo kopljejo tudi v Cevljanovcih.

Popolnoma nova gospodarska panoga v Bosni in Hercegovini je proizvodnja nekovin. Pred vojno niso zgradili niti enega objekta industrije nekovin. Z geološkimi raziskovanji so po vojni našli bari, gips, azbest, kvarc in glino, ki je odporna proti ognju. Pri Volaru so zgradili moderno tovarno sadre. Velika ležišča barita so pri Kladuši in jih sedaj že izkoriščajo.

Veliko tovarno tanke pločevine gradijo v Smederevu

Z razvojem kovinske in strojne industrije se naglo veča potrošnja železne pločevine. Zato je treba tudi povečati proizvodnjo tanke pločevine. V sklopu smederevske železarnice, ki se naglo razvija v veliko železarsko podjetje, se gradi tudi velika tovarna tanke pločevine. Za novo valjarno, ki bo dolga 270 m in široka 24 m, postavljajo možnostno železno konstrukcijo. Vsi montažni deli konstrukcije so bili izdelani v Smederevski Palanki. Nova valjarna bo najsodobnejše opremljena in bo v njej zaposlenih mami delavcev kakor v ostalih valjarnah, čeprav to proizvodnja mnogo večja. V tej tovarni bodo izdelovali tudi pocinkano železno pločevino.

16 KAMIONOV dnevno bo drugo leto izdelala tovarna avtomobilov v Mariboru

Ta tovarna, ki je zdaj že premagala vse težave, ki so jih leta 1948 povzročile češke tovarne zaradi neizpolnjenih naročil, odnosno pokvarjenih strojev, je doslej že izdelala 611 kamionov domače produkcije. Delavci se hočejo izenačiti s češkimi tovarnami, ki imajo v izdelovanju avtomobilov že 50-letno tradicijo. Češke tovarne izdelajo z najmodernejšimi proizvodnimi sredstvi kamion v 1200 delovnih urah, delavci mariborske tovarne pa so doslej potrebovali za izdelavo kamiona 1400 ur. Delavci tovarne avtomobilov so med prvimi v Sloveniji začeli tekrovati po turnirskem načinu. Po tem načinu se je produktivnost povečala za 25 % in bo povpreček delavnih ur za iz-

delavo kamiona v kratkem dosegel 1200 delovnih ur.

Delegacija britanskega nacionalnega sveta za mir je prispela v Beograd

V Beograd je prišla delegacija Britanskega nacionalnega sveta za mir, ki prihaja na povabilo Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo mira. V delegaciji so profesor oxfordskega vseučilišča Idris Foster, književnik in esejist Kenneth Ingram, publicist in novinar John Lawrence, sekretar mirovne organizacije »Peace pledge union« Stuart Morris, član nacionalnega sveta pacifiistične federalne unije Sydney Bailey in predstavnik lista »Manchester Guardian«.

SEDEM DNI PO SVETU

Češkoslovaška kupuje od Sovjetske zveze svojo nafto po znižanih cenah

Letos v začetku leta so češki geologi našli zelo bogata nahajališča nafte v kraju Malacký v Slovaški. Z prva raziskavanja so pokazala, da je okolica mesta Malacký pa vse do avstrijske meje bogata na nafti. Ko je za to zvedela praška vlada, je takoj izpolnila svojo internacionalistično zavest in o tem obvestila svoj CK VKP-b v Moskvi ter obenem zaprosila za pomoč ruskih strokovnjakov in za potrebne naprave.

Češi so bili hitro uslišani. Že februarja je prišla v Malacký ekipa inženirjev s petrolejskih polj v Cisterdorfu v vzhodni coni Avstrije, ki jih izrablja Sovjetska zveza. Ruski inženirji so začeli raziskovati in so seveda našli na debelo gnoje črne nafte. To je pa »haraš« so rekli in poglaj češke strokovnjake. »To bomo že sami opravili,« so še dodali in začeli graditi svoje barake.

Nekaj dni nato pa so sovjetski prijatelji še bolj prijateljsko sporočili češkoslovaški vladi, da na

naftinih poljih pri Malackem nimajo čehi ničesar iskati, saj ti izvor nafte so samo podaljšek cisterdorskih naftinih polj in po teh celo z nekimi ruskimi naftinimi polji. Zato, ker so vsa ta polja last Sovjetske zveze, je samo ona edina upravičena, da izkorišča nafto pri Malackem.

Sovijski prijatelji so takoj zaprosili češkoslovaške oblasti in seveda tudi takoj dobili 600 deavcev, da so lahko začeli izkoriščati bogata slovaška petrolejska polja.

Češkoslovaške oblasti so hotele popraviti to napako, toda njihovi ruski prijatelji jih zelo prijateljsko niso pustili do besede. Na naftinih poljih pri Malackem so rasli vrtni stolpi in nove vrtnice. Črna

nafta je začela teči iz slovaške zemlje v ruske cisterne. No, ko so Čehi le preveč tožili, so jih ruski strici potolažili. Sklenili so s češkimi oblastmi »sporazum«. Rusi so pristali na veliko prijateljsko dejanje. Čehom so dovolili, da lahko kupujejo del nafte, ki jo Rusi proizvajajo na njihovem ozemlju, po znižanih cenah.

Po tem sporazumu kupuje Češkoslovaška nafto, ki jo pridobiva iz slovaške zemlje 600 čeških delavcev pod rusko kontrolo, po znižanih cenah. Vidite, tako dober je ruski stric! Zato pa so postali Jugoslovani banditi, ker niso hoteli s Sovjetsko zvezo sklepati takšnih prijateljskih pogodb.

Ameriški imperialisti proti osvobodilnemu gibanju azijskih narodov

Radio Peking je objavil v dnevnem povelju, ki ga je dne 25. avgusta izdal glavni poveljnik Viet-Minhovih oboroženih sil, general Hoya-antai, v katerem poziva vse čete Viet-Minha, naj se pripravijo k senzi za veliko bitko, katere namen bo osvoboditi ves Viah-Nem. General je nadalje ukazal svojim četam, naj strejo lesensko in zimsko ofenzivo, ki jo pripravljajo francoske čete s pomočjo ameriških imperialistov.

Viet-Minhove čete so po vesteh iz letih ameriških virov močne okrog 150.000 mož in so baje dobile obširno materialno pomoč od pekinške vlade.

Da bi okupacijske čete v Vietnamu lahko vzdržale to ofenzivo,

namerava ameriška vlada pospešiti pošiljanje vojnega materiala francosko-Vietnamskim četam. Pred vsem bodo ameriške tvrdke pošiljale v Indokino težko orožje, transportna letala in tudi razni tehnični material.

Kako poteka vojna v Koreji

(Nadaljevanje s 1. strani)

rajo na severnem področju bojišča, so takoj ob začetku ofenzive začele s prodiranjem proti važnemu pristanišču Pohang in so na tej poti zasedle dvakrat mesto Kidži ter po več dnevih hudih bojih prisilile ameriške in južno-korejske čete na umik iz tega pristanišča, ki je predstavljal precej važno prometno središče, potom katerega so dobivali del potrebnega materiala in vojaške pomoči. Druge jedinice severno-korejske vojske, ki so usmerile svoje napade proti zadnji južno-korejski prestolnici Taegu, so ravno tako naketeli na močan odpor, toda ameriške in južno-korejske jedinice so bile tudi na tem področju prisiljene na umik. Severno-korejske čete so na tem predelu fronte že zasedle Waegwan, Tabudong in pri Taegu iz treh strani na samo mesto Taegu. Po zadnjih poročilih je na tem področju položaj zelo resen. Na reki Naktong so Severno-korejske jedinice zvrstile odpor ameriških edinic na zahodnem bregu in prečkale reko od Tungsondonga 13 km jugozahodno od Taegu pa do bližnjega Songjica. 5 milj vzhodno od sotočja Naktong in Nama, ter prodirajo kljub obupnim protinapadom ameriških divizij proti Taegu-ju, od katerega so oddaljene še samo 20 km. Severno-korejske divizije, ki so usmerile svojo ofenzivo proti Masanu so po večdnevih srčnih bojih in odbijanjih ameriških protinapadov prodre v neposredno bližino mesta. Toda amerišanci so napeli vse svoje sile, da bi obdržali to važno strateško točko, ki je po mnenju vojaških izvedencev glavni obrambni položaj pred najvažnejšim pristaniščem Fuson preko katerega dobivajo Amerikanci in južno-Korejci vsak dan novo pomoč in ves potreben vojni material. Neki predstavnik ameriškega glavnega štaba je tako označil položaj na tem predelu fronte: Masan moramo pod vsako ceno obdržati, če izgubimo Masan je tudi Fusan izgubljen.

„Mis svetega leta“

in stradajoče delovno ljudstvo

Prav gotovo vam je znano, da imajo v Italiji navado izbirati najlepšo ženo med najlepšimi. Tudi to da je celo komunistični list »Vie nuove« izbral svojo »mis«, je stara novica. Skoraj vsi italijanski časopisi pa imajo svojo posebno rubriko, v kateri natančno opisujejo te »najlepše device« z vsega sveta.

»Il Messaggero di Roma« piše, da je rimka cerkev vedno visoko cenila žensko lepoto. Papež se je vrstil za papežem. S podedovanjem prestola pa se je dedovala tudi njihova ljubezen do žen. Papeška zgodovina pravi, da je znani ljubitelj žen, papež Aleksander VI. Borgia, v svetem letu 1500, sprejema odlične dame iz Francije, Flandrije in Španije, ki so slovele po svoji lepoti.

Tudi papež Pij XII. ob priliki svetega leta 1950, verno sledi svojim pobožnim prednikom.

Na Petrovem trgu lahko dan za danem gledajo Italijani žene najrazličnejših lepot in narodnosti. Različne so med seboj, toda vse so si enake po tem, da niso izmed tistih, ki so okusili bedo in glad, ampak so pripadnice tistega razreda, ki izkorišča delovno ljudstvo. To ljudstvo, ki si stiska pasove, jim je s svojimi žulji zaslužilo lišp in dragotino, brez katerih bi ugasnil njihov čar, njihova lepota. Medtem, ko se italijanski hoteli polnijo z bogatimi, se Italijani poslavljajo od svoje sončne Italije in odhajajo čez Ocean iskat kruha, ker ga Italija zanje nima.

Italijanski časopisi, zlasti »Messaggero« do podrobnosti opisujejo lepote, zlasti široko se razpisujejo o senzaciji, ki jo je vzbudila neka Crnka. V Vatikan so prišle tudi »dame« iz Venezuele, španske božjepotnice, od katerih je najlepša senzorita Palacios. Vse pa je zatem, nša volvodinja de Villaverde, hčerka krvavega Franka, »Njena gracija in božanski nasmeh so povečali občudovanje Španjolk«, pišejo italijanski časopisi.

Niz primerov se vrsti v »Messaggero«, toda nikjer ni sledu o kakih pobožnosti. Samo opazk o lepih očeh, vitkih nogah in čudovito raščenih telesih kar mrgoli. Med temi božjepotnicami pa je zelo velika konkurenca. V Vatikanu si še vedno niso na jasnem, katera je lepša ali dichtensteinska princesa Georgina, ali princesa De Rothy, žena ocvrženega belgijskega kralja Leopolda.

Fotog krajevskih »božjepotnic«, ki so se udeležile tekme za »Miss svetega leta«, ne manjka tudi velikih in malih umetnic, filmskih

zvezd in drugih igralk. Slavnih in bogatih, kar Vatikan najbolj ceni in je zanj tudi najvažnejše. Med vsemi, ki so se prišle »pokloniti« papežu, pa je najlepša Roza Ganzalet iz plemenite družine de Lingoyen s Filipinov. Ona je poleg lepote, s katero jo je »Bog obilno obdaril« obenem tudi zelo bogaboječa, verna katoličanka. Zato ima lahko največ upanja, da bo po milosti svetega očeta, papeža Pija XII. izbrana za »Miss svetega leta«.

Medtem, ko se »odlične« ljudje zabavajo z izbiranjem bodoče »Misse«, odhaja na tisoče Italijanov v Južno Ameriko, kjer bodo opravljali najnižja dela. Papež pa jih pred odhodom ne blagoslovja. To pomeni, da trpeče delovno ljudstvo ni vredno papeževega blagoslova.

Vatikanski uradniki, katerih število gre na tisoče, imajo polne roke dela. Hotel, ki so jih zgradili nalašč za sveto leto, vrviho pisanih družb, ki s prigriscem trosijo denar, katerega pa vatičanska banka, ne bode lena, urno zbira v svoje malhe. Mnogim od teh bogatinov živijo lasje od skrbi, katera bo najlepša božjepotnica, medtem, ko drugi (njihovo število gre v milijone) s skrbjo gledajo v bodočnost, kaj nimajo z čim živeti.

Ves čas pogovora nas je Huie poslušal sedeč s prekrižanimi nogami. Večkrat se je hotel vtakniti v besedo, saj je bil tudi on nad vse besen nad Amerikane, ki vtičajo svoje prste na Formozo, kjer nimajo ničesar za iskati. Toda, ko sem mlada Kitajca povprašal po uspehih njihove revolucije, o sedanjem stanju v njihovi deželi, mi je Huie ves vesel začel pripovedovati. Ponovno sem se moral čuditi, kako dobro je mladenič poučen o vsem, kar se dogaja v njegovi domovini, čeprav živi tako daleč od nje.

»Največja naloga naše velike revolucije je bila, da da zemljo tistim, ki jo obdelujejo. Vprašanje agrarne reforme je naš narod rešil že med revolucijo. V programu naše Centralne vlade je, da v naši ljudski republiki ne sme več ostati velikih zemljiških fevdalcev in po fevdalcev, njihova zemlja mora postati last delovnih kmetov, doslej od fevdalcev izkoriščanih dni-marjev in poljskih delavcev. Naša ljudska vlada se je vedno držala tega načela in je doslej v glavnem že izvršila agrarno reformo v predelih mestnih obzidij in še v lepem številu področij Severne Kitajske ter na dobri polovici dežele Hanan. Doslej je bilo v agrarno reformo zajetih že okrog 145 milijonov kmečkih ljudi. Toda v naši

Dva mlada Kitajca Huie in Bienen o sebi in svoji domovini

deželj računamo prebivalce kar na stotine milijonov. Zato imamo še pred se z okrog 24 milijoni kmečkih prebivalcev (vseh prebivalcev je na tem področju okrog 310 milijonov), kjer agrarna reforma še ni bila izvedena. Toda tudi med temi ljudmi je želja za agrarno reformo, zato je naša vlada že odobrila zahtevo lokalnih oblasti, da se to zimo začnejo izvajati agrarno reformo v Vzhodni in Centralni ter Južni Kitajski. Za področje, na katerem živijo okrog 160 milijonov kmečkega prebivalstva še ni predvideno, da bodo uresničili agrarno reformo v tej zemi. To pa zaradi tega, ker so v večjem predelu tega ozemlja oredotočene nacionalne manjšine. Zato je v teh predelih preložena izvedba agrarne reforme na pozneje, ko bodo nacionalne manjšine same preštudirale in razmislile o agrarni reformi in se tudi same prostovoljno odločile za njo.

Da bi bolje razumeli stanje našega delovnega kmeta in kako nujne važnosti je za njega čimprejšnja izvedba agrarne reforme, ti bom povedal, kako je izgledalo na

našem podeželju še pred nekaj leti. Veliki zemljiški posestniki, ki niso tvorili niti eno desetino prebivalstva so držali v svojih rokah, ki niso poznali žuljev, 70 do 80 % vse kmečke zemlje. Toda na kakšen nečloveški način so izkoriščali ta svoje podložnike-dni-marje, poljske delavce in male kmete. Poglejmo še naprej drugo stran našega kmečkega problema, ki je tudi nujno kričati po agrarni reformi. Samozamislj si, da so naši revni kmetje, kmečki delavci in srednji kmetje, ki tvorijo 90 % prebivalstva vse naše države, imeli v svojih rokah samo 20 a največ 30 % zemlje. Na tej svoji zemlji so garali čez vse leto, toda komaj so se preživeli.

To stanje se je malo spremenilo v zadnjih 10 letih zaradi vpjava protijaponske in narodnoosvobodilne vojne. V mnogih krajih se je že mnogo spremenilo v dobro našega delovnega kmeta in srednjega kmeta. Vseeno pa je še na področjih, v katerih ni bila izvedena agrarna reforma, zemlja še vedno v rokah velikih zemljiških posestnikov. V nekaterih področjih, ka-

kor v Čečuanu, imajo še sedaj 70 do 80 % zemlje. Toda tako pri nas ne more ostati več dolgo. Če bi se to stanje ne spremenilo, zmaga naše revolucije ne more biti utrjena, se proizvodne sile v kmečkih predelih ne morejo sprostiti, prav tako pa se ne bi mogla uresničiti industrializacija Kitajske. Zato je tudi naša Centralna vlada že začela izvajati agrarno reformo in predvidela važne sklepe, da se od vzame zemljo velikim posestnikom, ki pripada samotanom, cerkvam, šolan in organizacijam ter drugim javnim ustanovam. Naloga je, da od vzamejo zemljo tudi tovarnarjem in špekulantskim trgovcem in tudi ljudem, ki imajo drug poklic ali pa jim primanjkuje delovne sile, pa so na to prisiljeni, da oddajo del zemlje v najem. Posebno pomembno pa vidi naša država proti bogatim kmetom različne odredbe in zakoni o agrarni reformi predvidevalo, da se začasno očuva gospodarstvo bogatega kmeta in da se med izvedbo agrarne reforme bogati kmetje neutralizirajo. To

del naša vlada zaradi tega, da bi se razred velikih posestnikov oslabil, ves ostali narod pa zedinil in nastopil sam proti fevdalnemu sistemu.

Najvažnejše, kar je sedaj pred našo državo, je rešitev ekonomskih problemov, da se rešijo finančna vprašanja, gospodarstvo in zaključni obnova. S te strani, če pogledamo, je popolnoma upravičena politika, ki jo vodi naša država do bogatih kmetov, ki so danes še eden važnih činiteljev za razvoj našega gospodarstva. Toda zakon tudi predvideva, da se bogati kmetje strogo kaznujejo, če izkoristijo svoj položaj in si prisvojijo zemljo kmetov, kot so to lahko delali še pred nekaj leti. Linija naše Centralne vlade je, da se ob izvedbi agrarne reforme nasloni na našega revnega kmeta, na poljske delavce, na srednje kmete. Glavna organizacijska oblika in telo, ki bo izvedel agrarno reformo, bodo kmečke skupnosti.

Mlada Kitajca sta povedala toliko zanimivosti o sebi in svoji deželi, da vsega tega človek kar ne more ohraniti samo zase. To me je tudi napotilo, da sem spravil to, kar sta mi povedala ta dva zastopnika rumenega rodu v pisano obliko.

B. K.

NAŠ KULTURNI KOTIČEK

Kako je italijanska vojaška posadka v Srminu položila orožje

Bilo je 8. septembra leta 1943. Naše ljudstvo, ki je prenašalo dolgo vrsto let strašen jarem zatiranja, je tega dne vzkipeło. Lahko rečemo, da je vsak naš de'ovni človek čutil, da italijanski imperializem ne bo vzdržal vo'ne. Vedel je, da bo moral ob ugodnem trenutku zagrabiti za orožje ter začeti oboroženo borbo za uničenje svojih sovražnikov!

Tistega dne me je že v zgodnjih jutranjih urah močno vleklo h tovi. Markotu, ki mi je predajal radiške vesti in tudi navodila za delo. Slutil sem, da bom zvedel kaj važnega. Nekaj dni pred 8. septembrom sva namreč s tovi. Markotom opazila nenavadno zmedo med italijanskimi vojaki, ki so imeli v Srminu svojo vojašnico. Bili so nekam zbegani. Se jasneje se je to opazilo pri njihovih oficirjih, ki so se nekaj dni med seboj šepetali ter razburjeno diskutirali. Ko sem prišel h Markotu, mi je takoj povedal zadnje novice o kapitulaciji italijanske vojske. Napravila sva si brž načrt o razorožitvi italijanske posadke v Srminu, pozvala ljudi, naj se pripravijo za razoroževanje vojaštva, če bi se se ti branili. Ko sva se pojavila v Srminu pri komandantu, je ta namršil obrvi in se začudil, da se civilisti upajo kar tako k njemu. Povedala sva takoj, da je italijanska vojska kapitulirala ter zahtevala, da mora prenesti orožje skupno z vsemi svojimi vojaki. Komandant je skušal prikiniti svoje veliko razburjenje. Vendar naju ni nahučilo in ne poskušal aretirati. Vest o kapitulaciji ga je spravila malce iz ravnotežja. Pogledal naju je ter dejal: »Na pristamen. Od nadrejenih nimam nobenega ukaza! Videla sva, da ne bova nič opravila in začela zaradi tega pozivati vojake, naj zapustijo vojašnico ter se upro komandantu. Lahko sva čitala strah na njihovih obrazih. Gledali so naju in niso skoroda odgovarjali na naša poziva. Vrnila sva se za tem ko smo v vas ter pripravljala ljudi za večjo akcijo. V teku dneva sva se zopet vrnila v vojašnico ter vprašala po komandantu! No, sedaj pa so nama povedali, da je odšel v Trst, kjer naj bi dobil kakšno navodila. Midva pa sva takoj odšla, da ljudstvo ne bo čakalo da bomo opravili s sijo, če ne bo šlo z lepota. Podporočnik je trepetal od strahu in končno pristal na razorožitev pod pogojem, da pustimo vojake, da gredo, kamor hočejo, da jim pustimo denar ter najpotrebnejši živeži. Naši fantje in dekleta, ki so bili zbrani pod grčico, so nestrpno čakali na naš znak. Podporočnik je zbral vo'ake v svojo vojno opremo ter jim zapovedal, da odložijo orožje. Tedaj sva čula znak. Kakor blisk je švig-

nila množica v Srmin. V vojašnici smo pregledali vsak kotiček in spravili vse orožje na velik kup. Bilo ga je precej. V naših rokah je bilo orožje, ki je podesetorilo našo moč ter nas usposabljalo za oboroženo borbo. Del plena smo obdržali za lastno oborožitev, ostalek pa poslali v druge vasi. Se

istega večera smo sestavili četo 24 oboroženih fantov, ki je imela nalogo stražiti vas.

Tako je bilo 8. septembra v Srminu, kjer se je naše ljudstvo postavilo orožja ter se tako pripravljalo za nadaljnje borbe.

Stenar

DROBTINICE IZ ZGODOVINE SLOVENCEV V TRSTU

V XIV. stoletju se je v Trstu naselilo mnogo italijanskih trgovcev. Prihajali so zlasti iz severne Italije. Kaže, da se začenja Trst v tej dobi vedno tesneje povezovati s svojim okoljem, kar je seveda zelo ugodno vplivalo na njegov gospodarski dvig. Za to dobo je nadalje značilno, da začenja Trstu primanjkovati de'ovna sila. Kapiteelj ter tržaški patriciji so organizirali pravcati lov na Slovence v okolici, ki naj bi se zaposlili na njihovih posestvih. Slovenski jezik je bil v tem času v središču mesta splošno razširjen. Slovence na'demo na najvišjih mestih. Mnogi notariji ter mestni ocenjevalci so bili Slovenci. Stevilne listine, ki so pisane na latinskem jeziku, nam kaže na prvi pogled pokažejo, ali so notariji, ki so jih pisali, obvladali slovenščino. Če je bil notar Slovenec, potem so tudi slovenska osebna imena napisana tako, kakor so se izgovarjala. Če je bil notar kak prišelen Italijan, pa naidemo namesto pravih osebni imen navadne spačenke. Kapiteeljka listina iz leta 1368. govori o do'gu, ki ga imata brata Mirxe (Mirče) ter Gianxel (Janče), sinova pokojnega Friderika de Vinchinber. Da so bili vsi trije Slovenci, ne more biti nobenega dvoma. Spačenka Vinchinber je posledica nepoznavanja slovenskega jezika. Navedli bi lahko več takih primerov. V mnogih listinah pa najdemo številna osebna imena, ki so precej točno zapisana. Tako imamo na pr. imena: Večes av (Vechiesclavus), Prosiogel, Nedel in Nedelka, Zobec, Gardina, Jurko, Kosec, Mrvec, Marinka, Sebonia, Hvala, Rusec, Druško, Bratko, Nabijavec, Prosinec, Sosič, Babič, Konjec, Perošaj itd. V listini od 1365. se naveda, da stanuje Jurko, sin pokojnega Prosiogela, bin contrada Chastelja, za Nedelko pa pravi neka druga listina (1370), da stanuje na gradu (Chaste) in sicer na mestu, ki se imenuje Fusterle.

V tej dobi niso v Trstu skoroda več poznali fevdalnih obveznosti v delu ter dajatev v naturi, temveč le denarne dajatve. Fevdalni podložniki so smeli svobodno trgovati. Na ta način so prišli tudi do denarja, ki so ga rabili za izpolnjevanje svojih obveznosti. Kdor je kupil posestvo ali recimo hišo, ki ni bila vezana na fevdalne dajatve, je bil svoboden posestnik. Stevilno svobodnih posestnikov v mestu in okolici je v tej dobi že močno naraščalo. Za vsako na'manjšo dajatev se je sklenila pisana pogodba. Napisal jo je notar in prisotni sta morali biti na'manj 2 pričci. V tržaškem Kapiteljskem arhivu je ohranjenih mnogo takih listin. Ze samo proučevanje teh listin, nam dokaj jasno pokaže, kako so živeli Slovenci v Trstu. Take listine imamo tudi v dobro ohranjenem koprskem Kapiteljskem arhivu.

R.

Zanimivosti tehnike in znanosti

BARVNA TELEVIZIJA

Mnogo ljudi ne ve, kaj je televizija. Televizija je zelo važen izum in pomeni prenašanje slik na velike razdalje. Do sedaj so te slike prenašali le v črni in beli barvi; pred kratkim pa so začeli oddajati v ZDA barvne televizijske programe. V ZDA imajo samo štiri take televizijske postaje a v kratkem jih bodo zgradili še dvalet.

GRAMOFON, KI IGRA 14 UR NEPRENEHOMA

Ze nekaj let poznajo ljudje gramofon, ki igra od deset do dvajset posčk, ne da bi jih smenjali in postavljali. Pravi čudež pa je gramofon, ki igra lahko brez naše pomoči neprenehoma štirinajst ur. Ta gramofon lahko igra 250 plošč, ki sijo jih prej izbrali. Plošče so postavljene navpično in posebni vzvodi jih po'oze na gramofon.

VEČERNO RAZVEDRILO UGANITE?

UGANITE IN NAM POSLJITE RESITEV.

1. Kadar voda mi šumi, vina dam si natočiti. Ko pa vode več ni, moram revež vodo piti.
2. Prijeten tanek glas je moj, sad truda mojega sladak. uživa rad ga čovek vsak; a jeze moje se le boji.

Križanka

1	2	3	4	5
	6			
7	8			9
10			11	
12		13		14
	15	16		
17				

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. Industrijsko mesto v Jugoslaviji, 6. srbohrvatski velemlnik, 7. kazalni znamenek ženskega spola, 9. Krtice za Varnostni svet, 10. zlato v italijansčini, 11. šahovski izraz, 12. pojdi v italijansčini, 14. oblika pomožnega glagola, 15. makedonsko moško ime, 17. nacionalen.

Navpično: 1. starodavno

Kvadrat

	1	2	3	4
1				
2				
3				
4				

Besede pomenijo vodoravno in navpično:

1. jugoslovanske cigarete, 2. pom. glagol v žen. spolu, 3. moško ime, 4. reka v Istri.

Križanko naše zadnje številke pod večernim razvedrilom je uspešno in pravilno rešila tov. Marija Grbac iz Kort štev. 50.

Vodoravno je tov. Marija čitala: 1. kopanje, 6. osel, 7. pasiven, 9. Ruma, 13. vasi, 16. pameten.

Navpično pa: 1. Koper, 2. osa, z. peem, 4. a.i, 5. Etna, 8. (ve) ali (vi), 10. Una, 11. ave, 12. ose, 14. at, 15. in.

Meteorološka postaja v Koprvi

Vremenska poročila so važna z'asti za kmetijstvo, ribijstvo in pomorstvo

ZAKAJ

so nam potrebne osemletke?

Imamo svojo ljudsko oblast, ki nam je stala mnogo težkih žrtv. Zdaj je dočela drugače, kakor je bilo nekdat. Ves razvoj usmerjamo tako, kakor najbolje odgovarja našim lastnim interesom, to je delovnemu ljudstvu. Kljub temu, da smo svoje sovražnike vrgli iz oblasti, naše de'ovendarje ni lahko. Vsi naši uspehi zavisiyo v prvi vrsti od našega znanja in naših skupnih naporov. Ko gradimo in se dvigamo, opazamo, da nam še marsikaj manjka. To pa je tudi razumljivo. Pod fašizmom in še pred njim je bilo znanje zgolj zadeva vlažnega razreda. Ta razred je tika in širil knigo le za svoje potrebe. Za de'ovno ljudstvo pa sta bila le tema in trpljenje. Pod takimi pogoji krutega zatiranja se naš de'ovni človek pač ni mogel dvigniti, se strokovno osposobiti ter gospodarsko krepiti. Bil je vedno revež, ki se je moral krvavo boriti za skorjo kruha. Danes seveda ni več tako. Borba za osvoboditev se je končala zmagoslavno in v opredlu je sedaj vprašanje, kaj je treba vse napraviti, da bi se čim hitreje gospodarsko in kulturno dvigali ter si zagotovili vse-

delovnega ljudstva. Tako šola je za našega človeka isto, kakor vsak danji kruh in morda še več! Dobra ljudska šola je za nas važno jamstvo za ves naš uspešen razvoj! Ko govorimo o ljudski šoli in še posebej o osemletki, moramo vedeti še nekaj, še o nečem moramo temeljito razmisлити! Kdo je imel v prejšnjih časih v rokah vse niti našega gospodarstva? Seveda naši sovražniki! Kdo jih ima danes? Naša ljudska oblast. Z uva'anjem panskega gospodarstva se pokaže, da je borba za ureničenje gospodarskega plana lahko uspešna le, če vzgajamo dvigamo in mobiliziramo najširše ljudske množice. Le po tej poti lahko pridemo v socializem. Nezanjanje je ena izmed največjih nevarnosti za gradnjo socializma. Lahko si predstavljamo, kako krepkeje se bodo udeleževali vsi naši ljudje, ko bo močno porasla vsa njihova pismenost ter strokovna izobrazba. Osemletke so popo-

loma na liniji graditve novega socialističnega človeka! Ko bomo imeli osemletko za našega s'ehernega človeka, bo polagoma že izginala razlika v znanju. Vsak delovni človek bo strokovnjak v pravem pomenu besede! Osemletke pa nio prav preosta stvar, ki naj bi se z lahkoto izvedla. Če bi bilo mogoče, bi naša ljudska oblast uvedla osemletke prav za vso našo m'adino. To pa je za sedaj nemogoče. Voditi bomo morali od leta do leta težko borbo za pannožitev naših osemletk! Čim več imamo osemletk, tem več rabimo tudi učiteljev in tudi samih šolskih zgradb. Ne samo to. Čim več bo osemletk, tem več naše mladine bo za nekaj časa izven proizvodnje. Stevilno osemletk je torej povezano tudi z dviganjem našega gospodarstva na splošno in zlasti pa povečanjem proizvodnje ter naše gradbene dejavnosti! Kljub vsem težavam pa je ta pot edinole pra-

vilna. Naši m'adini moramo dajati vedno več znanja! To zahteva ves razvoj. V obratnem slučaju pa bi seveda zaostajali, ne bi napredovali. Hodili bi tako počasi in padali v tako revščino, da bi nas naši sovražniki lahko pomandrali. V vsakdanjem življenju lahko opazamo, da se od posameznika prav povsod zahteva vedno več. Kdor bo zaostajal, ta pač ne bo mogel opravljati važne družbene funkcije. Za odpravljanje neznanja se bodo tudi letos organizirali posebni tečaji za uradnike in druge uslužbence. Ti tečaji bodo boljše kakor doslej podajali oceno sposobnosti vseh obiskovalcev in se bo na temelju uspehov tudi delitev izvršila in razporeditev bodočega dela!

Ni dovolj, da razmišljamo zgolj o neki gospodarski dejavnosti, potrebno je, da se od časa do časa teme jito poglobimo tudi v vprašanje naše vzgoje! Dejavnosti na tem področju ne smemo podcenjevati! Zavedamo se v vsakem trenutku, da gradimo zase in prav tako, da uspehi odvisijo v prvi vrsti od nas samih!

V. S.

NAŠIM KMETOVALCEM

NEKAJ O NAŠEM ZADRUŽNIŠTVU

BORBA za dvig kmetijske proizvodnje mora biti vsakomur jasna

V razvoju našega zadrugištva smo dosegli tudi v letošnjem letu zadovoljive uspehe. Ustanovljenih je bilo šest novih kmečkih delovnih zadrug, obstoječe pa so se okrepile v pogledu notranje organizacije, kapitalne izgradnje, izboljšalo se je planiranje, povečalo se je socialni fond, dvignila se je kulturno-prosvetna in življenjska raven zadrugiškov.

Ti uspehi so dali našemu zadrugištvu novega poleta ter vplivali ugodno na razširjenost že obstoječih zadrug. Nad 45 prijavljenih kmetov je v letošnjem letu pristopilo popolnoma prostovoljno v že obstoječe kmečke delovne zadruge s sorazmerno velikimi površinami zemlje. Omeniti pa moramo vendar, da bi v našem zadrugištvu lahko dosegli še večje uspehe, če bi pri nas bolj utrjevali splošne kmetijske zadruge, ustanavljali zadrugne ekonomije, ki so najboljši temelj za pravilno razvijanje naših zadrug iz nižje v višjo obliko. Vsekakor ne pretiravamo, če rečemo, da se je pri nas vloga splošnih kmetijskih zadrug po eni strani sekteško podcenjevala, po drugi strani pa so se oportunistično razvijala zgolj v smeri trgovine; močno pa se je za nemarjala njihova najvažnejša naloga: razvijanje in pospeševanje kmečke proizvodnje, pri nas zlasti sadjarstva, čebelarstva, vrtnarstva, perutninarstva itd. Ravno tako se je podcenjevala potreba po razvijanju in ustanavljanju zadrugišnih obrtnih delavnic, mlekarn in drugih zadrugišnih ustanov. Prav zaradi tega nismo v zadrugištvu dosegli takih uspehov, kakršne bi jih sicer, kajti očitno je, da bi razvijanje splošnih kmetijskih zadrug, zlasti pa zadrugišnih ekonomij, lahko zelo veliko pripomoglo k hitrejšemu in pravičnemu razvijanju našega socialističnega zadrugištva, k hitrejšemu dvigu kmetijske proizvodnje, k privajanju kmeta na socialistične oblike organizacije dela, uvajanje naprednejših agrotehničnih mer v našem kmetijstvu.

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti na to, da so se naše splošne kmetijske zadruge letos ponovno izkazale pri odkupih, s čimer veliko doprinesejo k lažjemu našim prehrabnim težavam po mestih ter igrajo veliko vlogo v borbi proti spekulantskim kmetom, ki hočejo

naše težave zlorabljati v svoje egoistične namene z navijanjem cen kmečkih proizvodov in z zaviranjem izvajanja pravilne odkupne politike. K vsemu temu moramo dodati naslednje: zaradi pomanjkljive borbe za dvig naše kmečke proizvodnje in za ureditev vseh vprašanj, ki jemljejo ponekod prav zato, ker niso urejena, našim ljudem vese je do večanja te proizvodnje (cene, način nagrajevanja), izhajajo gornje pomanjkljivosti. Zaradi navedenih pomanjkljivosti niso nekatere naše zadruge izpolnile svojih obveznosti nasproti ljudski oblasti, to je plana odkupa in se v celoti niso dovolj borile na trgu za znižanje cen in s tem tudi proti brezvestnim spekulantom, proti kapitalističnim ostankom na vasi. Nadaljnji

vzrok za slabe uspehe v borbi za dvig kmetijske proizvodnje je tudi nezadostna gojitelj zadrugišnega demokratizma, pomanjkljivo pritegovanje zadrugiškov k sodelovanju pri sprejemanju planov, pri reševanju težav in problemov, ki so na dnevnem redu, nedovoljno število zadrugišnih konferenc in posvetovanj, bodisi vaških ali okrajnih.

Da bo naše delo v bodoče uspešnejše, morajo k temu prikočiti na pomoč partije in tudi vse množične organizacije v sklopu SIAU. Zadrugišna poslovna zveza, naš gospodarski, upravni, tožilski in kontrolni aparat. Le s pravilno koordinacijo političnega, gospodarskega in administrativnega ukrepanja, bomo zboljšali naše doedanje delo, pri čemer uspehi ne bodo izostajali.

PRIPRAVITE SEME

za jesensko setev

Čiščenje in razkuževanje semenkega žita je zelo važna naloga vsakega kmetovalca. Zapostavljanje tega dela se je v zadnjih dveh letih vidno občutilo, saj je po njivah, kjer seme ni bilo očiščeno in razkušeno, napadala glivičasta bolezni trda in smrdljiva smet.

Pred setvijo moramo vso semensko žito temeljito pripraviti. Najprej ga prečistimo in presortiramo s trijerjem ali sektorjem. S tem

čiščenjem odstranimo vso drobno, pokvarjeno in slabo razvito seme, ki ni spoobno za setev. Za seme moramo uporabljati le pravilno razvito in kleno, ker je iz takega semena bodo škafle močne in zdrave sadike in dale zadovoljivi pridelek. Čiščenje semena bodo izvršile kmetijske obdelovalne zadruge, za kar so na razpolago trijerji in je od okrajnega kmetijskega poverništva že izdelan plan čiščenja, da

bodo do setve lahko prišli prav vsi na vrsto.

Folaj čiščenja je pa še važnejše opravilo razkuževanje. Z uspehi, ki smo jih v prešlih letih imeli, so bili pozitivni, vendar ne taki, da bi se z njimi lahko zadovoljili, ker razkuževanje ni bilo izvedeno masovno, temveč so ga izvršili le napredni pridelovalci. Na čiščenje in razkuževanje se moramo zdaj pripraviti ter skrbeti za tem, da bo prečiščen in razkužen zadnji kilogram, ki se bo v jeseni posejal e e takrat, ko bomo to delo neodstotno izvršili, boo znatno pripomogli povečanju pridelka.

Polžnost kmetijskih zadrug je, da že sedaj naročijo dovoljno količine zaščitnih sredstev, podatke o potrebi pa naj preskrbijo kmetijski referenti pri krajevnih ljudskih odborih. Krajevni ljudski odbori kmetijski referenti morajo skrbeti, da bodo trijerji pravilno zaposleni, da bo seme vse očiščeno in razkuženo na njihovem področju.

Imamo več vrst razkužilnih sredstev v enoprocentni raztopini. Da bomo imeli zadovoljiv uspeh pri razkuževanju, je potrebno, da seme dobro pomešamo z razkužilom, pa naj bo to v obliki prahu ali v obliki raztopine. Gorše T.

PRIPRAVIMO SE NA ORANJE ZA JESENSKO SETEV

Pri težkem delu skozi vse leto spremlja vsakega vinogradnika vroča želja, da bi bil pridek čim večji. Večkrat pa vinogradniki pri tem pozabijo, da je zelo važna tudi dobra kvaliteta.

Groba napaka naših vinogradnikov je, da v večini primerov grozdje potrgajo prezgodaj, ko še ni popolnoma dozorelo. Če kritično ocenjujemo to napako, ugotovimo, da se skozi vse leto vsa vinogradniška dela vršijo z večjo ali manjšo zamudo. Trgatev, ki bi se morala vršiti čim pozneje zaradi popolnega dozorevanja, se pa skoraj vedno vrši prezgodaj.

Letos, ko je grozdje zdravo in vreme dovolj ugodno, naj se grozdje pusti popolnoma dozoreti in naj se s trgatvijo začne čim pozneje, nikakor ne pred 25. septembrom. Znak popolne dozorelosti grozdja je porumenelo listje. V tem času prenehajo listi proizvajati sladkor, ki pošilja v jagode. Grozdni peclji porumenijo, zri beli vrstah postane jagoda svetlorumena, pri modrih pa črna prozorna barva. Taka je naravna zoričev. Da pa dosežemo še boljše pridelek, pustimo grozdje še nadalje zoreti. Ta zoričev pa je v tem, da določeni odstotek jagodnega soka izhlapi in se sladkorje bolj koncentrirajo. S tako zoritvijo dobimo od 25 do 30 % sladkorja ter dobimo visoko kvaliteto vina,

Kdaj bomo začeli s trgatvijo in kako bomo predelovali grozdje

Razumljivo je, da izgubimo nekoliko na količini veliko več pa pridobimo na kvaliteti. Vrednost mošta ali vina ocenjujemo na temelju množine sladkorja v moštu oziroma odstotka alkohola v vinu. Iz tega sledi, da se nam večja zoričev bogato poplača. Po kušnje so pokazale, da pridobimo v času zoritve v enem sončnem dnevu 0,50 % sladkorja v 1 litru mošta, tako da pride na 1 ha 35–40 kg sladkorja.

Vinogradniki in zlasti pa kmetijski obdelovalne zadruge naj upoštevajo te pridobitve, ki jih dosežemo s popolno dozoritvijo. S tem dosežemo dobro kvaliteto in z njo boljše ceno vinokemu moštu oziroma vinu.

Grozdje naj se trga, ko je popolnoma dozorelo in ob lepem sončnem vremenu. Če dežuje, moramo s trgatvijo čakati tako dolgo, da se grozdje posuši in ga obseja sonce. Obrano bolno grozdje (gnilo, plesnivo, najdemo ali še kako drugače pokvarjeno) strogo ločimo od zdravega in ga predelamo v mošt na poseben način. Ga razkužimo,

močno zažveplamo s kalijevim ali natrijevim metabisulfitom (20 gr na 1 hl). Če tega nimamo, zažveplamo z žveplanimi traki. Damo 3 kom. na 1 hl. Ta mošt pustimo 24 do 36 ur, nato ga pretočimo v drugi sod in mu dodamo do 3 l na 1 hl zdravega kipečega mošta in tako začne mošt v par dneh burno kipeti. S tem smo mošt odvzeli duha po plesni in gnilobi.

Zdravo grozdje takoj po trgatvi zmešamo in sprešamo. Mošt spravimo v sod, ki ga spreminimo s kipele vohu, da preprečimo dostop zraka.

Pridobivanje kvalitativnega vina pa zavisi tudi od tega, kako vršno trgatve, kako spravljamo mošt, kako uredimo klet in kakšno vinsko počudo imamo.

Napačno je mišljenje nekaterih vinogradnikov stare mise nosti, da je dobro tisto vino, katerega mošt je kipek skupno na brozgi, to je na jagodnih kožicah ter jagodnih in grozdni pecljih. Tako kipeenje povzroča vinsko bolezen, ki ji pravimo acetna kislina, [Nadaljevanje]

Važnost planiranja v kmetijstvu

Velike politične in socialne spremembe v našem okrožju zahtevajo, da se tudi naše kmetijstvo vodi po dočenenem načrtu, kajti blagostanje našega ljudstva je predvsem odvisno od visoke proizvodnje in pravilne razdelitve dobrin.

Planiranje v kmetijstvu nam je nujno, če hočemo dvigniti naše kmetijstvo, kakor tudi če se hočemo izogniti posledic anarhičnega, to je nenačrtnega gospodarstva. Posledice nenačrtnega gospodarstva se v kmetijstvu najčesteje pojavljajo v beganju iz ene kmetijske panoge v drugo, kakor tudi na trgu, to je ko se kmetijski pridelek težko prodaja.

Naše planiranje v kmetijstvu ima namen:

1. kvantitativno in kvalitativno usmeriti kmetijsko proizvodnjo z ozirom na potrebe našega trga oziroma prebivalstva;
2. dvigniti kmetijsko produkcijo in to z razonizacijo proizvodnje, z uporabo znanstvenih izsledkov v

kmetijstvu, s čim večjo uporabo mehanizacije, umetnih gnojil, itd.

3. preobraziti našo vas v kulturno, bogato, to je socialistično vas.

Pri izdelovanju proizvodnega plana za leto 1961 za vsak LO je najvažnejše, da sodelujejo vsi kmetije dotične vasi. Pri izdelovanju proizvodnega plana naj upoštevajo naravne in druge pogoje, ki pozitivno oziroma negativno vplivajo na kmetijsko produkcijo. Pogovornijo naj se o vsem potrebnem, ki se tiče kmetijske proizvodnje in njenega dviga, na primer o delovni in uprežni delovni sili, o umetnih gnojilih, zaščitnih sredstvih, o vrstah kultur, ki jih bodo posejali in njihovi površini, o potrebnem semenu, sadnih sadikih, trti, živini itd., o perspektivi dotičnega KLO z ozirom na možnost racionalizacije kmetijske proizvodnje. Vse to je treba izdelati ob tesni povezavi ljudstva z njegovo oblastjo, to je s KLO oziroma OLO.

Da bo plan čim bolj realen, je potrebno točno ugotoviti, koliko ima dotični KLO oziroma kmetije na tem področju orne in druge površine, koliko vinogradov ali trt, koliko sadovnjakov ali sadnih dreves in koliko živine. Na temelju teh podatkov, ki so za planiranje najvažnejši, se izdelajo plan proizvodnje za odgovarjajoče področje KLO.

Z izdelavo proizvodnega plana bodo KLO začeli takoj v začetku septembra. Ko bodo ti izgotovljeni, bo naša najvažnejša gospodarska in politična naloga boriti se, da bo vsa naša površina posejana in to v pravem času ter pravilno obdelana.

S takim načinom umnega gospodarjenja se bo naše kmetijstvo dvignilo in s tem tudi blagostanje vsakega delovnega ljudstva našega okrožja. C. V.

Tečaj kmetijskih referentov

V Kopru se vrši 20-dnevni tečaj, na katerem si naši kmetijski referenti pri KLO širijo svoje znanje, usposablja se za težke naloge, ki se postavljajo prednje na vasi.

Tečaj ima prav lep učni načrt, a žal bo malo prekratke. Tako predavatelji kakor učenci se zavedajo velikih nalog, ki se postavljajo pred kmetijske referente na vasi, zato vlagajo v svoje delo veliko truda.

Tečaj obiskuje 17 kmetijskih referentov italijanske in slovenske narodnosti. Dnevno imajo 6 ur predavanja in 2 uri krožka. Na tečaju so predavanja: kmetijsko planiranje, kmetijska statistika in evidenca, poljedelstvo, sadjarstvo in vinarstvo, živinoreja, gozdarstvo in zadrugištvo. Predavanja so zelo zanimiva, snov je seveda precej skrbna zaradi pomanjkanja časa.

Upamo, da bomo s tem tečajem dali našim kmetijskim referentom pri KLO vsaj najpotrebnejše znanje iz kmetijstva in planiranja, da bodo tako lažje in uspešneje vršili svoje delo v korist naših vasi.

Cotič V.

Kako zatiramo polže

Naši kmetje tožijo, da jim delajo polži veliko škodo na površinah. Proti tem požrešnejšem in škodljivcem vrtno zelenjave in poljskih rastlin priporočajo po navadi živo apno, žagovino in predmete, pod katere se škodljivci zatekajo, da prebijajo dan. Mi priporočamo zlasti kalijevo ali superfosfat. Ena ali druga se potroši zgodaj jutraj, še preden se zdani, po vsej površini, kjer se pojavljajo polži. Polži so nočne živali. Čez dan jih redko kda vidimo. Ko proti dnevu zapuščajo rastline in se zatekajo v svojih zavetiščih, pridejo v dotiko z omejenimi gnojili in se tako osmrtijo, da poginejo. [Nadaljevanje]

Z · A · V · S · A · K · O · G · A · R · N · E · K · A · J

O pripravih za strokovno - politični tečaj

URADNIK OCVRK: Tovariš sekretar, prišel sem k tebi zaradi važne zadeve. Veš, jaz ti nisem še razodel, da se močno zanimam za študij. Ta je bil že od nekdaj moje veliko veselje. Imam trdno voljo, da se za tečaj II. skupine. ki ga bom posejal, dobro pripravim. A j se dobi Markov »Kapital« v slovenkem jeziku? Tako rad bi ga imel?

TOVARIS SEKRETAR: Ti, ki se tako zanimaš za študij, pa bi vendar moral vedeti, da nimamo še slovenskega prevoda. Dobili ga pa bomo, toda za sedaj ga ni. Toda, povej mi, zakaj nisi lansko leto

polagal izpitov, ko si vendar že bil učenec tistega tečaja?

URADNIK OCVRK: Tovariš sekretar, lansko leto se še nisem mogel poglabljati in nisem bil niti še poročen in tako navezan na službo. Veš, mene prav za prav skrbi služba. Vedno več je mladih, ki nas izpodrivajo.

KAKO PRIDES IZ BOSNE

Ha! kaj sem kot partizan. Sume ni bilo ne konga ne kraja. Vprašam kmeta: »Kdaj bo konec te poti?« Ta mi odgovori: »Minaš, da rodiš ježa, dok izidješ iz Bosne!«

Kaj je popolnoma vseeno

MIHA: Tov. Marko, ali mi znaš povedati, kaj je tu v Kopru popolnoma vseeno?

MARKO: Seveda vem. Popolnoma vseeno je, po kateri hlačnici ga spusti tale paglavci, ki se takaj igra.

MIHA: Ti se motiš. To velja na splošno. Popolnoma vseeno je, v kateri menzi se aboniraš. Povsod je »glih«.

MARKO: Ujel sem te. Tam na Brolo je boljše kakor v T. ali pa L. No, povedal ti bom zdaj jaz, kaj je popolnoma vseeno: popolnoma vseeno je, ali iščeš stanovanje ali ne.

BRET NIN ENO BEPO

BEPO: Ben kako je, bret?

NIN: Madona, ni slabo, dunjer gre tako. Samo je še doste slabega na svete, zato ke smo s'abe eno ego-iste.

BEPO: Sa kontentoš jo u zadruga?

NIN: Ja, po mojem je tu pravilna pot, samo be tlo tu, da seproštvo kaj zgine iz nas. Jas verjen, da smo stole zadoste slabo eno nam ni treba več. Madona, kaj se ne spune kaku smo hodele ambot na žurnado, za anga črnega, anga belega eno's tem so nas odprove.

BEPO: Jo, razon jimaš Nin! Mi vsenoko jimamo še košnega tica ke be tej, da se povrneio store čose.

NIN: Ben, na kogo pansoš ti?

BEPO: Koj ne videš, koj delajo iz tebe. Somo delat te storijo eno te komandirajo. Revež, se mogu roj-ši jemet Copinje eno delat son, kor delan jes.

NIN (pokbže v lahtom): Ma jimaš doste ti ke delaš son. Smrkavac bantbenode. Se nu ke jimaš pa ni toje. Koj ne videš, da te je ubukla koto'e. Je zadoste, da ste me za v'iole ambot. Madona, ma me nečeste več.

BEPO: Ma koj češ šrojat, ti ke se kekko. ke ne znoš nanka zmotet vode. Ti nanka čeu nisi, kar sem jes provaul!

NIN: Jo, da te nebe bla ubukla žen kotole beš bju anka ti bulše, ma te je zapajola. Eno se češ reč da znoš doste, ke se se pestu zapekat. Madona, trko se bju po svete eno se jih provaul anka ugrupeh eno se pršu na to pot, ke je čisto nasprotna noše.

BEPO: Koj sem te ukreu, forci te hudem u kadin?

NIN (šoldo ponižno): Ma miga je trba hodet u kadin eno kres za storet slobu čoveke? Sloba nardiš, de nanka ne znoš! Zatu jes ben roda, da beš gambijau linijo eno pršu na mojo, ke ni pogrešana, Boš vidu, ke an druge don se boš spunu na moje basede, še ben ke me jimaš za revažal! Ben ne zameri vsenoko neč, andruga bot se bomo še mrsekaj rekle, kor po navade. Alora zbogom!

ZA NAŠE PIONIRJE

Vrnili so se naši pionirji iz kolonij

V nedeljo 27. avgusta so se vrnili iz kolonije pri Boveu vsi pionirji, ki so zapustili svoje mamice in druge sorodnike ter prijatelje dne 6. avgusta. Bili so navdušeni nad vsem, kar so videli na potovanju iz kraja v kraj, kar dokazuje, da je Slovenija lepa dežela, kjer lahko svobodno diha vsakdo, tudi pionirji. Na pot so peli vse pesmi, ki so se jih naučili v koloniji.

Življenje naših pionirjev v Tolminskih hribih je bilo tako, da so se od njega težko poslovili, kajti doma ne bodo mogli prežati po planinah. Niti takega svežega zraka ni pri nas, kakor je v Boveu. Kar je naše pionirje še posebej vradostilo, je to, da so se lahko kopaali v svežih in čistih vodah Soče.

Kulturno življenje naših pionirjev v kolonijah je bilo dokaj živahno. Zbirali so se na lepih, zelenih travnikih in se pripravljali na kulturni nastop. Priredili so tudi skupne izlete v bližnje gozdove in hribe, saj so jih bili vsi veseli. Ko so imeli poskusne vaje za nastop, so enomali naše malčke radijski tehniki ter odšli po radiu. Zadnji večer svojega bivanja v Tolminskih hribih pa so naši malčki poslušali svoje glasove po radiu! Obiskali jih je tudi Triglavski iz Ljubljane.

Zvečer 25. avgusta so naši malčki imeli kulturno prireditev v Pelovem gledališču, ki je privabila med drugimi tudi mnogo domačinov. Program je bil še precej obširen in pester. S plovkanjem so domačini nagradili naše malčke.

Med drugimi tečkami so igrali tudi lepo igro, ki so si jo sami izmislili: VRNITEV IZ KOLONIJE. Pri tem so se mnoge pionirke dobro izkazale. Dva dni pozneje pa so se morali posloviti od prelepih Tolminskih hribov.

Brihtna glavica

Pionir Karlo je med počitnicami lovil v potoku ribe. Namesto črva je obesil na trnek jabolko. Mimo pride maj Ludvik in ga pobara: »Zakaš pa loviš ribe z jabolkom in ne s črvom?«

»I, saj lovim s črvom, ampak ta tloji v jabolku!«

Nagla vprašanja

Kakšna razlika je med slonovim in glavnikovim zobom?

Oče ima 40 let, sin pa 12. Čez koliko let bo oče dvakrat starejši kakor sin?

Ce je iz Ljubljane do Beograda po zračni poti 500 km, kdaš prideš v Beograd, če kreneš iz Ljubljane ob 9. če se ustavite v Zagrebu 30 minut in če vozi letalo s hitrostjo 200 km na uro?

Rešitev križanke iz zadnje številke

Vodoravno: 2. pat, 4. petak, 6. les, 7. pot, 8. setev, 10. mat, Navpično: 1. tat, 2. pesem, 3. tetpet, 4. pes, 5. kov, 9. TAM,

Stolp

1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Stolp — Besede pomenijo:

1. Mesto v Albaniji, 2. mesteca v Romuniji, 3. planina v Bolgariji, 4. jezero na Grškem, 5. mesto na Češkonoskavskem, 6. mesto v Banatu (nedopojeno), 7. znano slovensko drevo, 8. reka v Istri, 9. cvetlica (drugi izraz), 10. gorovje v Evropi.

Križanko v zadnji številki je zelo lepo rešil pionir Cupin Anton iz Dekani, zato bo dobil lepo knjigo za nagrado.

Poučen in zanimiv razgovor

POLDE: O, dragi Tone, končno sem te vendarle našel, pa še celo na cesti. Kaj nisi na komitetu? Tam sem te nekaj točno ob 9. uri.

TONE: Kako vendar? Saj sem bil na svojem sedežu v sobi št. 2. Du, ti Polde! Ti bi moral prekorati dvorano in bi me gotovo zagledal v spodnjem koncu v kotu!

POLDE: Pustiva sedaj to stvar. Povej mi na hitro, kako je s stanovanjskim vprašanjem v Kopru. Me zanima, Saj delam v Ljubljani ravno na tem sektorju.

TONE: Povedati ti moram, da se zopet selim. Ze teden dni iščemo prostore. Iščemo in iščemo, Jih bomo že našli. Zaradi tega me ne skrbi. Se vsi, ki so jih iskali, so jih dobili. No, reči moram vendar, da me prav za prav skrbi, ker bomo v naše prostore šet dali študente. Močno se mučim!

POLDE: Zdaj pa res vidim, da ste vi Koprčani nekaj posebnega. Dejal bi, da imate tako rekoč rekord v preseljevanju. Ali ne bi kazalo globlje proučiti tega vprašanja?

TONE: To že, Saj se ne da na kratko povedati. Mislim, da je treba ugotoviti najprej raziko med objektivnimi ter neobjektivnimi razlogi. Bova že še govorila.

Uslužbeni Kmetijske zadruge v Kopru na prostovoljnem delu

Tovariša MARKEŽICA Antona se ne sliši in ne vidi med udarniki, ampak pri delu se pozna, da je bil zraven.

Ako ne bi imeli s seboj tov. PERCARICA Lazarja (čevljarja), bi vsi udarniki zaspali, kajti starček dela, kar more in tudi živahno govori.

Tov. ZLATIČ Karel (čevljar), je nasprotnega značaja; njega se nikoli ne sliši, se ga samo vidi, kako jo maha za ostalimi.

MONDO Vittorio je dober deček; včasih se nekoliko razburja in pravi: »Noi siamo sempre con il comato nel colto, perchè non dasse ognuno il proprio contributo?«

Priden mladenič je tudi STEFFE Pierin, Pri udarniškem delu točno prihaja na delo in se pri delu tudi zanima.

Ostali neimenovani so tudi dobri udarniki.

Za'ostno je pa le to, da so vedno enj in isti, ki prihajajo na delo, t. j. od 10—15, medtem ko je pri Kmetijski zadrugi okrog 40 uslužbencev.

Odgovorni urednik
VILHAR SREČKO

Tiskala tiskarna »JADRAN«
v Kopru

Uredništvo in uprava
Riva Castelleone 2

BRANIMIR NUSIC

SATIRE IN HUMORESKE

Naključje se kajpada, da se usoda v spopadu roditeljskih in otroških želja kar zmede; in ko kdaj pa kdaj izpolni želje staršev, ne opusti, da ne bi ustregla tudi otroškim željam. Zaradi tega v življenju pogostokrat srečujemo ministre, ki so docela podobni orožnikom, škofo podobne muzikantom in generale, ki so na jai podobni slaščičarjem.

Dokler starši sami usojajo svojim otrokom usodo, je še nekam znano. Toda te reči se pogosto zaplečejo, ker se v reševanje po navadi vmešajo tudi tisti, ki so za to reči najmanj pristojni; najprej vse tetke in strine, potem pa vsi tisti brezplačni družinski svetovanci, zaradi katerih trpi pač vsaka družina. Kajpada se je pri meni zgodila vsa ta reč tudi zato, ker sem v otroških letih kazal tako raznovrstne nagibe, da je to moralo zapekljati v znato starše kakor tudi vse tiste, ki so se hoteli v to zadevo vmešati s svojim svetom.

O moji usodi je tekel posebno obširen pogovor in to po nekem burnem dnevu, ko me je občinski poica zaradi neke malenkosti prišel v hišo, da me ne bi ustregla tudi otroškim željam. Zaradi tega v življenju pogostokrat srečujemo ministre, ki so docela podobni orožnikom, škofo podobne muzikantom in generale, ki so na jai podobni slaščičarjem.

Seve, strašno je zadevo vso hišo, ko se je jela že policija mešati v mojo vzgojo. Ko so me po predpisu namlatili in me brez večerje zbaali v posteljo, da so se zbraji moji domači kakor tudi mnogi gosti v drugi sobi in začeli praznovati ne vem čigav rojstni dan.

stele, se neopazno splažim v kuhinjo in zamažem s pestmi vse šare in okraske na torti, ki jo je bila tetka, kateri sem podoben, vse popoldne potrpežljivo krasila. In ko sem še s prstom napravil štiri luknje v torto, nasul pol kilograma soli v sadolet, nalil kisa v že skuhano kavo, in ko sem s petrolejem iz svetilke zalil solato, sem se mirnega srca in vesti — kakor človek, ki je opravil pomembno de'vo — vrnil v posteljo in zamizal, kakor da spim svoj najgloblji sen.

Kajpada sem zadobil silajno zadoščenje, ko sem kmalu zatem začul iz druge sobe obupne vzklrike, »oj, joj, joj!«, nato pa ugibanja in opravičevanja; naposled se je onesvestila tista tetka ki je bila vse popoldne krasila torto.

Kakor sem bil pričakoval, je kmalu zatem prišla v mojo sobo komisija, da se prepriča, ali spim. In tu ob moji postelji se je pričela komisijska razprava o tem, ali bi me kaza'o kar takole v snu preteptati ali pa vso zadevo odgovoriti do jutra. Jaz sem se zlagal z večino v komisiji, da bo bolje, če me pretepejo jutri zjutraj, ker sem

kajpada računal, da jo še pred razsvitom pobrišem iz postelje.

Tako sem postavil svojo usodo na dnevni red sojenic in že so, v tisti sobi, kjer so večerjali, nehali govoriti o mojih neke moje sestrične, o čemer so dotlej govorili.

Razgovor so pričeli moji starši s tem, da je moj oče vnovič izpovedal: »Ta bo končal na vešalnih!« — mati pa je ponovila: »Mar bi ga bila zadavila, čim je zavekal, pa sem ga še dojila, razbojnika!«

Gostje so seveda spoštljivo tožili užaloščene starše. Tako je na primer naš sosed, po poklicu štacunar, rekel: Malce razposajen je, a nič zato; lejte, ko sem š e jaz bil majhen, sem kradel, kjer sem le mogel, danes pa sem gospodar in ničesar ne pogrešam. To je vse v božjih rokah.

Prota je s svoje strani to potrdil in je za primer navedel najmlajšega: »Še nima več kakor tri leta in pol, pa tako kolne boga, ko da je končal podkovsko šolo. A o meni pravijo, da nisem klel boga, dokler nisem stopil v bogoslovje. In prosim vas, to je duhovniški otrok, pa tak.

Nadaljevanje sledi

IZ AVTOBIOGRAFIJE